

বৰঘাট যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

বৰঘাট যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেণ্ডা ফাৰ্ম ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেঙ্গিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইটছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৰাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্বন এণ্ড কমিউনিকেশ্বন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'বশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন এ পি (NAP)	ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন আঁচনি (নেচনেল এফৰেষ্টেচন প্ৰ'গ্ৰাম)
এন এ আৰ এম আই এল (NaRMIL)	ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদ পৰিচালনা আৰু আৰু একত্ৰিত জীৱিকা (নেচনেল ৰিছ'ৰ্চ মেনেজমেণ্ট এণ্ড ইণ্ডিগ্ৰেটেড লাইভলিহুড)
এন বি এম (NBM)	ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযান (নেচনেল বেঙ্গ' মিছন)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰেবল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বন্যপ্ৰাণী বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'লছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইকনেছ, অপৰচুনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৰাইল্ড লাইফ ছেঞ্চুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৰাইল্ডলাইফ প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৰকিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
গছ		
১	আগৰ	একুইলাৰিয়াআগালোচা
২	আঁহত	ফিকাছৰেলিগোচা
৩	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ'মিয়াফ্ৰ'ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
৪	আম	মেঙ্গিফাৰাইণ্ডিকা
৫	আমাৰি	আমোৰাৰাল্লিচি
৬	আমৰা	স্পনডিউমপিন্লেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৭	ক'লাজামু	ছিজিগিডমকিউমিনি (এল) স্কীলছ
৮	আমৰা	স্পনডিউমপিন্লেষ্টাল এল এফ কাৰজ
৯	আমলখি	ফিলাছ্চাচেম্বলিকা
১০	অশোক	ছাৰাকাইণ্ডিকা
১১	বাদাম (জঙ্গলি বাদাম)	ষ্টাৰকুলিয়ালাটা
১২	বহৰা (ভোমোৰা)	টাৰ্মিনালিয়াবেলেৰিকা
১৩	বন আম	মেঙ্গিফেৰা আইলভেটিকা
১৪	বন জলকীয়া	ট্ৰিপ্তটোকেৰিয়ামিগডেলিনা
১৫	বান্দৰ লাঠি	কাছিয়া নোডোচা
১৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডুকুলাটা
১৭	বেল	এল্লেমাৰ্মেলোচ
১৮	ভাতঘিলা	অৰক্সিলামইণ্ডিকা
১৯	ভেলকৰ	ট্ৰিৰিয়ানুদিফ্লুৰা
২০	বগীজামু	ইউগেনিয়া প্ৰেছ'ক্স
২১	বগৰী	জিজিফাচ জুজুবো
২২	বহাট	আৰ্টোকাৰপাচলেকোচা
২৩	বনলিচু	নেফিলিয়ামলঙ্গানা
২৪	বন পনিয়ল	মিলিউছাৰকছবাৰ্গিয়ানা
২৫	বৰপাত	এইলাছ্চাছ গ্ৰেণ্ডিছ
২৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডোনকুলেত

২৭	গোন্ধোলি পমা	ডায়ছ'কচিলামহামিল্টনি
২৮	ঘোঁৰা নিম	মেলিয়াজেডাৰাচ
২৯	শিলিখা	টার্মিনালিয়াচিট্রিনা
৩০	শিঙৰী	কাষ্টানপচিচ স্পেছিছ
৩১	সোণাৰু	লিষ্টেপলিয়াস্থা
৩২	জামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৩	জাতি পমা	টোনাচিলিয়াল
৩৪	কদম	এছোচিফালাচকাদাস্বা
৩৫	কাঁঠাল	আটোকাৰপাচইণ্ডিগ্ৰিফলিয়া
৩৬	কাঠিজামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৭	লেতেকু	বাকাৰিয়াচেপিডা
৩৮	মণিপুৰী ওৰহী	পাৰ্কিয়াৰক্সবাৰ্গি
৩৯	মণিশাল	চেপিগুছমুকুৰচি
৪০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনাষ্ট্ৰিক্টা
৪১	মাছদি	ব্ৰুটন জৌফা
৪২	মজ	আলবিজিয়ালুকিডা
৪৩	নাহৰ	মেচুৰাফেৰা
৪৪	ওঁটেঙা	ডিগ্লেইনইণ্ডিকা
৪৫	পনিয়ল	ফ্লেবকৰটিয়াষ্ট্ৰাফেৰাষ্ট্ৰা
৪৬	পমা	টনাচিলিয়াল
৪৭	শাল	শ্বৰেৰোবাপ্টা
৪৮	চতিয়না	এলষ্টোনিয়াক্সোলাৰিচ
৪৯	সোণাৰু	কাছিকা ফিষ্টুলা
৫০	তেজপাত	চিন্নামুমটামালা
৫১	তেতেলি	টামাৰিগুচইণ্ডিকা
৫২	তিতাচপা	টালৌমাফেগ্লোকাৰপা
৫৩	ওঁটেঙা	ডিগ্লেইনইণ্ডিকা
৫৪	উৰিয়াম	বিস্কোফিয়াজাভানিকা
৫৫	ওদাল	ষ্টাৰকুলিয়াভিল্লোচা

এন টি এফ পি		
১	বন নহৰু	এলিয়াম টিউবাৰচামৰোট. এক্স স্প্ৰিং
২	বন তুলসী	অ'কিমান্ধাচিলিকাম এল
৩	ঢেকীয়া	ডিপ্লাজিয়ামেচকুলাণ্টাম
৪	কলমৌ	আইপমিয়া একুৰাটিক ফ্ৰস্ক
৫	মাটি কান্দুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল)
৬	পিপলি	পাইপাৰ লঙ্গাম এল
৭	তৰা	আলপিনিয়াআলুঙ্গাচ
৮	কচু	ক'ল'কাচিয়াস্কুলেণ্টা এল
গুল্ম, জোপোহা আদি		
১	আবু-টেঙা	এণ্টিডেচমাচিদাম বেট্জ
২	অগৰা	ট্ৰাইমফেট্ৰাৰহস্বেইডিয়াজেক
৩	আছাম লতা	ইউপ'টৰিয়াম অ'ডৰেটাম
৪	বগীতৰা	আলপিনামোল্লুচেনচিচ
৫	ভাত-তিতা	চলানামটোৰভাম ছোৰাট্জ
৬	ভেদাইলতা	হাইড্ৰোটিকেনডেঞ্চ
৭	ভেকুৰি	চলনামইণ্ডিকাম
৮	ভতুৰাশাক	চিনোফডিয়াম এলবাম লিন
৯	বৰ মানিমুনি	হাইড্ৰ'কটিলেচিয়াটিকা লিন
১০	বন ধনীয়া	ৰেনোনকুলাছচেলাৰাটাছ লিন
১১	দোৰোন শাক	লিছাচলানাটা
১২	দীঘলতি	লিট্ছিয়াচেলিফিক'লিয়া
১৩	হেলচি	এনহাইড্ৰাল্লুকটোৱানচ লৌৰ
১৪	যমলাখুঁটি	কপ্তাচ স্পেচিয়াচ এছ এম
১৫	কণা শিমলু	কমেলিয়ানাডাফুচাবেৰুণ এফ
১৬	কৌপাত	ফ্ৰিনিয়াম স্পেচিচ
১৭	খুতুৰা	আমাৰাছ্ৰাচভিৰডিচ লিন
১৮	লাজুকী লতা	মিম'চা পুডিকা লিন
১৯	মাটি কাদুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল) বিআৰ
২০	মাখিলতি	ফ্ৰেমিসিয়াষ্ট্ৰেবিলিফেৰা
২১	ইকৰা	ফ্ৰেগমিটেছ্কাৰুণ (ৰেট্জ) ট্ৰিন
২২	টেঙেচি	মাৰ্চিলিয়াকুদ্রিফলিয়া

২৩	তিতাতুল	ফ্লুগোকাস্থাছথার্চিল্লোবাচ
২৪	সৰ্গমানিমুনি	হাইড্রোকটিলেচিথ্রিপিঅ'ডছলিম্ক

ঘাঁহ-বন-লতা আদি

১	ইকৰা (ইক্ৰা)	এৰিছ্চাচৰেভেনি
২	জাৰ্মানী বন	ইউপাটৰিয়ামঅডবেটাম
৩	কুশ	চেচিহাৰামস্পণ্টেনিয়াম
৪	মেঘেলা	ছছাহাৰমাবোণ্ডিনেচিয়াম
৫	নল	ফ্ৰেগমিটেস্কাৰ্কা
৬	সৌ	পলিনিয়া চিলিয়াটি
৭	চাংগ্ৰেছ	ইম্পাৰেটাআৰুণ্ডিনেকা
বাঁহ		
১	বজাল	ছেউডোস্টাকিমপলিমৰফাম
২	শিলজাতি	বাম্বুচা পেলিড
৩	কঁটা বাঁহ	বাম্বুচাআৰুণ্ডিনেচি
৪	মুলি	মেলোকান্নাবেম্বোছ'ইডছ

বৰঘাট যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম
	অধ্যায় - এক
১	পৰিচয়
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ ৰূপৰেখা আৰু স্পৰ্শকাতৰতা
৫	উপলব্ধ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী
	অধ্যায় - দুই
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৯	বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট
	অধ্যায় - তিনি
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

বৰঘাট যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - এক

১। পৰিচয়

১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে :

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অবনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেণ্টী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেণ্টীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব এণ্ট্ৰপ্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেপিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ নগাঁও জিলাত অৱস্থিত বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই তথ্যত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি কলিয়াবৰ ৰাজহ চক্ৰৰ অধীনৰ শালনা আঞ্চলিকৰ অধীনস্থ। সম্প্ৰদায়ৰ সবিশেষ পৰৱৰ্তী খণ্ডত উল্লেখ কৰা হৈছে।

২। অঞ্চলটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা

২.১ : সাধাৰণ বৰ্ণনা :

নগাঁও বন সংমণ্ডল অঞ্চলটো ১৯খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু ১৬খন প্ৰস্তাৱিত বনাঞ্চলৰ পুনৰ নিৰ্ধাৰিত চাৰিসীমাৰে প্ৰশাসনীয় জিলা মৰিগাঁও আৰু নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমাৰে নগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ভৌগোলিকভাৱে অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' পূব আৰু ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০' উত্তৰ দ্ৰাঘিমাংশত অৱস্থিত।

তলত দিয়াৰ দৰে জিলাখনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ বিস্তৃত হৈ আছে

ক) নগাঁও জিলা (নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমা)

- ১) বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২) লুটুমাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৩) পিলখানা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৪) জাকোটা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ৫) হীৰাপূজা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৬) ডবকা (অংশ) সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৭) কাফিতলি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৮) বামুণী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৯) উত্তৰ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১০) দক্ষিণ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১১) খোৱাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১২) বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৩) কামাখ্যা পাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৪) মাধাপাৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৫) বৰাপানী (খনশিলা) প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ১৬) কন্দলী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৭) দেওসুৰ পাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৮) হাতীমূৰা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৯) শালবাৰী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২০) চকুৰঙা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২১) বৰজুৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২২) ধলপাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৩) লেংটেং প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৪) কঁঠালগুৰি প্ৰস্তাৱিত লালপাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

- খ) মৰিগাঁও জিলা
- ১) সোণাইকুছি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ২) খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৩) বৰবৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৪) কিলিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৫) দোৱাদলনি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৬) তেতেলিয়া বঘৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৭) বসুন্ধৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৮) বহা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ৯) গোৱৰ্ধন প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
 - ১০) চৰাইহাগী হাতীমূৰীয়া প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

বেছি ভাগ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলেই কাৰ্বিং আংলং পাহাৰ আৰু মেঘালয় পাহাৰৰ পাদদেশত অৱস্থিত আৰু সোণাইকুছি খোলাহাট ডবকা (অংশ), কাটিফলি, খোৱাং, দক্ষিণ ডিজু আৰু বাগছাৰ বনাঞ্চলকেইখন টাপ বিশিষ্ট।

২.২ : অৱস্থান

সংমণ্ডলটোত এই বনাঞ্চলসমূহ সমভাৱে বিস্তৃত নহয়। বেছিভাগ বনাঞ্চলেই সংমণ্ডলটোৰ দক্ষিণ অংশত অৱস্থিত। ২২খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ভিতৰত ১৩খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল নগাঁও আৰু কাৰ্বি আংলং সীমাৰ ভিতৰত অৱস্থিত আৰু ৰাজ্য হিচাপে মেঘালয়ৰ সীমান্তত অৱস্থিত। সমগ্ৰ সংমণ্ডলটোৰ অধীনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মুঠ মাটিকালি হ'ল প্ৰায় ৩৭১ বৰ্গকিলোমিটাৰ। বনাঞ্চলসমূহ ভৌগোলিকভাৱে পূব অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' আৰু দক্ষিণ দ্ৰাঘিমাংশৰ ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০'ত অৱস্থিত।

২.৩ : মাটিৰ প্ৰকাৰ

খাচী পাহাৰৰ দক্ষিণ ভাগৰ এচলীয়া এলেকা খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাৰে গঠিত। উত্তৰ কাৰ্বি আংলং পাহাৰৰ প্ৰায় সমগ্ৰ এলেকাজুৰি ব্যাপক পৰিমাণে খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা অথবা পত্ৰাকৃতিৰ গ্ৰেণাইট শিলেৰে গঠিত। খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা (Gneiss) ঘাইকৈ স্ফটিক তথা মণিয়ুক্ত উপাদান, চুম্বকীয় মণিক আৰু অভ্ৰমণিৰে গঠিত। বাবেবৰণীয়া ভূভাগত প্ৰায়েই ৰূপান্তৰিত শিলা আৰু পাললিক বা গেদীয় শিলাৰ সংযোগ দেখা যায়। অৱশ্যে খনিজ উপাদানযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাময় এলেকাত ক্ষুদ্ৰ কণায়ুক্ত শিলাৰ অনুপস্থিতি লক্ষণীয়। এই এলেকাৰ আশেপাশে কিছু অংশত স্থানিকভাৱে ব্যাপক পৰিমাণে লৌহ উপাদানযুক্ত বালিয়া শিল আৰু লৌহ উপাদান মিশ্ৰিত বালিয়ুক্ত মাটিও ব্যাপক ঠাইজুৰি দেখা যায়। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি সাধাৰণভাৱে বোকাময় আৰু বালিচহীয়া। বনাঞ্চলৰ গছ-গছনি বৃদ্ধিৰ বাবে এনেধৰণৰ মাটিয়েই উপযুক্ত আৰু ভাল। পাহাৰৰ ওপৰভাগৰ শিলাময় এচলীয়া এলেকাৰ বাহিৰে এনে ধৰণৰ মাটিৰ স্তৰ যথেষ্ট গভীৰ। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি ঘাইকৈ ক্ষয় হোৱা ৰূপান্তৰিত শিলা, বালিয়া শিলৰ কণিকা আৰু পচন

উপাদানেৰে গঠিত। অঞ্চলটোৰ শিলা আৰু মাটিত লৌহ উপাদান থকা কাৰণে এইবোৰ বঙচুৱা। এই মাটিত থকা শিলাৰ কণিকা আৰু মণিৰ অপূৰ্ব মিশ্ৰণ লক্ষণীয়। এনে মাটি সদায় বোকামাটিৰ দৰে আৰ্দ্ৰ আৰু অত্যন্ত পিছল। শুকান অৱস্থাত এই মাটি মূৰমূৰীয়া আৰু বালিযুক্ত। শৈলশিৰা আৰু পাহাৰৰ এটলীয়া এলেকাত বৰষুণৰ ফলত মাটিৰ খনিজ, জৈৱিক আৰু অন্যান্য ভাল ভাল উপাদানবোৰ পানীয়ে ধুই নিয়াৰ বাবে এই এলেকাৰ মাটিৰ উৰ্বৰতা দ্ৰুতভাৱে নিঃশেষ হয়।

সমতল এলেকাৰ মাটি পলসেৰে গঠিত। এই পলসুৱা মাটি আকৌ দুই প্ৰকাৰৰ। যেনে (ক) কলং নৈলৈকে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা এলেকা আৰু (খ) যমুনা-কপিলী পলসুৱা এলেকা। নদীৰ উৎসৰ শিলা ভৌগোলিকভাৱে পৃথক হোৱা কাৰণেই এই দুই এলেকাৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰ পৃথক পৃথক। তদুপৰি, পানীৰ প্ৰবাহ আৰু ইয়াৰ উত্থানৰ লগতে বানে কঢ়িয়াই অনা গেদ আদিৰ উপাদানো পৃথক পৃথক হোৱা কাৰণেও এই দুই প্ৰকাৰৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰো পৃথক পৃথক। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা মাটিত বালি আৰু পলসৰ পৰিমাণ অধিক।

২.৪ : পানী

সংমণ্ডলটোৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহৰ মাজেৰে বা কাষেৰে বৈ যোৱা বহুকেইখন নদী আৰু জুৰি আছে, পাহাৰৰ ওপৰ অংশৰ বাহিৰে সাধাৰণতে ইয়াত পানীৰ অভাৱ নহয়। গোটেই অঞ্চলটোৰ উত্তৰ সীমাৰে বৈ গৈছে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী। এই সংমণ্ডলৰ মাজেৰে বৈ অহা বহু জন-জুৰি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি। এই সংমণ্ডলৰ অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ আন এক নদী হৈছে কলং। এই নৈখনৰ লগতে কাৰ্বি আংলং আৰু উত্তৰ কাছাৰ পাহাৰৰ পৰা বৈ অহা বহু জন-জুৰি আহি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি।

ইয়াত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা যথেষ্ট আৰু কুঁৱা খান্দিলেই পানী পোৱাটো কঠিন নহয়। বাৰিষাকালত কোনো কোনো ঠাইত পাঁচফুট মান খান্দিলেই পানীৰ স্তৰ পোৱা যায়। আনহাতে, খৰাং বতৰত এই পানীৰ উচ্চতা ত্ৰিছ ফুটতকৈ তললৈ সাধাৰণতে নামি নাযায়।

২.৫ : জলবায়ু

ইয়াৰ জলবায়ুৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হ'ল অতি মাত্ৰা আৰ্দ্ৰতা। উষ্ণতাও যথেষ্ট বৃদ্ধি পায় যদিও সঘনে বৰষুণ-বজ্ৰপাতৰ ফলত উষ্ণতা নিয়ন্ত্ৰণত থাকে। গতিকে ইয়াত ঋতুৰ চৰম উষ্ণতা আৰু আৰ্দ্ৰতা দেখা নাযায়। বছৰি গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ ২.৯৬ মিলিমিটাৰৰ পৰা ৩৪১.৬২ মিলিমিটাৰ। তুলনামূলকভাৱে শুকান অঞ্চল হ'ল ধিং (ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ সমভূমি) আৰু ইয়াত গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ হ'ল ১২৭০-১৫২৪ ইঞ্চি।

২.৬ : পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

বনাঞ্চলসমূহ উত্তৰ গ্ৰীষ্মপ্ৰধান সেমেকা ঋতু অনুযায়ী পাতধৰা বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰৰ (উপ গ্ৰুপ-৩৬)। এই বনাঞ্চলসমূহ দুটা বিভাগত বিভক্ত। ইয়াৰে এটা অংশ শাল অৰণ্য। কিন্তু দীৰ্ঘদিন ধৰি কৰি অহা জুমখেতি,

নিয়ন্ত্ৰণহীনভাৱে গছকটা আৰু জুয়েৰে জ্বলাই দিয়াৰ ফলত বনাঞ্চলৰ বিভিন্ন এলেকাৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্ন ধৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। এই বিষয়টোৰ বিশদ বিৱৰণৰ বাবে তলত বনাঞ্চলসমূহক বিভিন্ন শ্ৰেণীত বিভক্ত কৰা হৈছে—

- ক) শাল
- খ) শুকান বিবিধ প্ৰকাৰ
- গ) পশ্চিম বিবিধ প্ৰকাৰ
- ঘ) নদী অৱবাহিকা এলেকা
- ঙ) তৃণভূমি এলেকা
- চ) জলাশয় এলেকা

সোণাইকুছি বনাঞ্চলত দক্ষিণ-পশ্চিমত অৱস্থিত শালগছৰ বন। এই বন শেষ হৈছে উত্তৰ-পূবৰ ডিজু (উত্তৰ) উপত্যকাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চললৈকে। এই এলেকাত স্থানীয় বৈশিষ্ট্য সম্পন্ন আন কেতবোৰ প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিৰ মিশ্ৰণ ঘটিছে এই বনাঞ্চলত। এই প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিবোৰ হৈছে কৰৈ, জামু, আজাৰ, চাম আদি। এই গছ-গছনি সেমেকা এলেকাজুৰি দেখা যায়। আনহাতে, গমাৰি, চপা, আমৰি, পমা, ভেৰু, শিমলু আদি গছ সম্পূৰ্ণ শাল বনাঞ্চলতেই অৱস্থিত।

এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ গছ-গছনিৰ প্ৰধান তিনিটা প্ৰজাতি হৈছে আজাৰ, ভেলকৰ, খৰিয়ৰি, বাজী-ওঁ, টিনপতি, আমলখি, সৈৰা, বন-জামু আদি। তদুপৰি, ভেলকৰ, আজাৰ, বাঁহ, আমলখি, খলিয়ৰি, বন-জামু, সৈৰা, কাঞ্চন, টিনপতি, ঢেকীয়া, তৰা, কেতুৰি, জাৰমণি, মূৰফুলা আদি গছ-গছনিও ইয়াত আছে।

২.৭ : জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান

- অৰ্বৈধ অহা-যোৱা আৰু বাসস্থান, মাছমৰা, জন্তু চিকাৰ কৰা, জন্তু চৰোৱা আৰু গছ-কাঠ আৰু অন্যান্য বন উৎপাদন সংগ্ৰহ।
- বান আৰু নদীৰ খহনীয়া : বানপানীৰ কাৰণে ইয়াত হোৱা খহনীয়াৰ ফলত নদীৰ পাৰৰ বনাঞ্চলসমূহ ইয়াৰ গছ-গছনি সহিতে খহনীয়াত আক্ৰান্ত হয়। মূল্যবান গছ-গছনি যেনে শিমলু প্ৰজাতি আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদসমূহ বিশেষভাৱে সোণাইকুছি, কুকুৰাকাটা পাহাৰ বনাঞ্চল খহনীয়াৰ কবলত পৰি আহিছে।
- ধুমুহা : বৰষুণৰ সময়ছোৱাত হোৱা বিধ্বংসী ধুমুহাই গা-গছ ভঙা আৰু উভলা কাৰ্য সংঘটিত কৰি আহিছে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলসমূহত যথেষ্ট ক্ষতি হৈছে। এই ক্ষতি অধিক দেখা যায় মুকলি শাল অৰণ্যসমূহত।
- জুই : ঘাঁহনি অঞ্চলত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহ জুইৰ ভয়াৱহতাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।
- বছৰি বানপানী : অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত বানপানী হ'ল এক বাৰ্ষিক সমস্যা। এই সময়ছোৱাত বন্যপ্ৰাণীসমূহ ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় আৰু বহু সময়ত সেইবোৰ আঘাতপ্ৰাপ্ত অথবা মৃত অৱস্থাত উদ্ধাৰ হয়।

২.৮ : অধিকাৰ আৰু ৰেহাই

সংৰক্ষিত বনাঞ্চল গঠনৰ প্ৰাৰম্ভিক সময়ত প্ৰতিখন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ বিপৰীতে উল্লেখ কৰা জাননীত প্ৰকাশ পোৱামতে বনাঞ্চলৰ লোকসকলক প্ৰদান কৰা অধিকাৰ আৰু ৰেহাই সাহায্যৰ বিস্তৃত বিৱৰণ হ'ল—

১। বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) শিঙিমাৰীৰ পৰা বৈঠালাংছু

খ) শিঙিমাৰীৰ পৰা লেংৰি

২। লুটুমাৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) দাহপাৰাৰ পৰা বৰথল

খ) দোমাইঠাৰ পৰা বৰপানী নদী

৩। বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) ফুলগুৰি গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাৰান

খ) চিৰাং (দেওসুৰ) গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাৰান

৩। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা

৩.১ মূল তথ্য

বৰঘাট এখন ৰাজহ গাঁও আৰু ই নগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ৩০-০৭-২০০৮ তাৰিখে জে এফ এম চিটো নগাঁও সংমণ্ডল প্ৰশাসনৰ অধীনত পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-IIIত পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ দিয়া হৈছে)। এই বনগাঁওখন উত্তৰ ডিঙ্গু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ কাষত অৱস্থিত।

তালিকা-ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

বিষয়	মূল তথ্য
জে এফ এম চিৰ নাম	বৰঘাট
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চিৰ নাম	শালনা বাগিচা
ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	কলিয়াবৰ
জিলাৰ নাম	নগাঁও
বন সংমণ্ডলৰ নাম	নগাঁও
বন আঞ্চলিকৰ নাম	শালনা
বন লাটৰ নাম	শালবাৰী
গঠন হোৱা বছৰ	২০০৮
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	ইউএএছএফচি/২০০৮-০৯/এন জি জি-এন এ পি/২১
জে এফ এম চিৰ সীমাৰ বৰ্ণনা	উত্তৰ : শালবাৰী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল দক্ষিণ : চাহ ফেক্টৰী (শালনা চাহ বাগিচা) পশ্চিম : শালনা চাহ বাগিচা পূব : ডিঙ্গু নদী আৰু ধাননি পথাৰ

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু ২০১৭চনৰ মাৰ্চ মাহত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

৩.২ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা

কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা তলৰ তালিকাত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IV : স্বাক্ষৰিত তালিকা, পৰিশিষ্ট-V : জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ)

তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ নম্বৰ	পদবী
তুলসী কেওট	২৩	বৰঘাট	দ্বাদশ	৮৬৩৮২৩৯৯৭৯	সভাপতি
প্ৰণৱ কুমাৰ বৰা	৪২	শালনা বংআঃ		৯৪৭৬৫৩৫৪২২	সদস্য সচিব
ৰুবিলা তাঁতী	২০	বৰঘাট	দশম		উপ-সভাপতি
তুফান তাঁতী	২৩	বৰঘাট	দ্বাদশ	৮৮২২৮৯৪১৫৩	বিত্ত সম্পাদক
বিভিজন তাঁতী	২৮	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য
কৃষ্ণ তাঁতী	২০	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য
আমিৰ তাঁতী	২৪	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য
ভূৱন তাঁতী	২৭	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য
ৰামদাস তাঁতী	৬০	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য
পিতু তাঁতী	৭০	বৰঘাট	অশিক্ষিত		সদস্য

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।

৩.৩ : পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত বাস কৰা মুঠ ৯৭টা পৰিয়ালৰ ভিতৰত ৮০টা পৰিয়ালেই দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা-গ : জনসংখ্যাৰ ৰূপৰেখা

প্ৰকাৰ	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পুৰুষ	মহিলা	সৰ্বমুঠ
অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (অ' বি চি)	৯৭	২০৭	২২১	৪২৮
সৰ্বমুঠ	৯৭	২০৭	২২১	৪২৮

গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৪২৮জন। ইয়াৰে ২০৭জন পুৰুষ আৰু বাকীখিনি মহিলা। গাঁওখনৰ জনসংখ্যাৰ ৪২৮গৰাকী অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণীৰ।

ইয়াৰ পৰা এইটো দেখা গ'ল যে—

- ১) এটা পৰিয়ালত গড় জনসংখ্যা হ'ল ৫জন
- ২) লিংগ অনুপাত হ'ল প্ৰতি ১০০০গৰাকী পুৰুষৰ বিপৰীতে ১০৬৭গৰাকী মহিলা

তালিকা-ঘ : বয়স অনুপাতে লোকৰ সংখ্যা

বয়স শ্ৰেণী	৫ বছৰৰ তলৰ	৫-১৮ বছৰৰ ভিতৰত	১৮-৪৫ বছৰৰ ভিতৰত	৪৫-৬০ বছৰৰ ভিতৰত	৬০ বছৰৰ ওপৰৰ
পুৰুষ	৩৪	৪৮	৯৩	১৮	১৪
মহিলা	২৯	৪৪	১১৯	১৪	১৫
সৰ্বমুঠ	৬৩	৯২	২১২	৩২	২৯

৩.৪ : শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ ৰূপৰেখা তালিকা 'ঙ'ত উল্লেখ কৰা হৈছে—

তালিকা-ঙ : শিক্ষাৰ বিৱৰণ

বয়স-শ্ৰেণী	প্ৰাথমিক	মাধ্যমিক	উচ্চ মাঃ	উচ্চতৰ মাঃ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
২৫ বছৰৰ তলৰ	৩৪	৪১	১৭	১১	১	০	২১
২৫ বছৰৰ ওপৰৰ	৩৬	২২	৯	৪	১	০	১৬১
সৰ্বমুঠ	৭০	৬৩	২৬	১৫	২	০	১৮২

গাঁওখনৰ ৪১ শতাংশতকৈ অধিক লোক অশিক্ষিত।

সচৰাচৰ জীৱিকাৰ দক্ষতা বিভিন্ন ধৰণে গ্ৰহণ কৰা হয়— আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিকৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগত নিয়ম অনুসৰি দক্ষতা বিকাশ। এই অঞ্চলৰ লোকসকল তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগতভাৱে দক্ষ :

- (১) চিলাই
- (২) ৰাজমিস্ত্ৰী
- (৩) কাঠমিস্ত্ৰী

৩.৫ : ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

গাঁওবাসী মূলতঃ কৃষি আৰু পশুধন প্ৰতিপালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

গাঁওখনত ভূমিৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

কৃষিভূমি : ৭৩ শতাংশ

গছ-গছনিৰে আবৃত অঞ্চল : ৭ শতাংশ

বাসস্থান : ৫ শতাংশ

জলাশয় : নাই

পতিত ভূমি : ১৩ শতাংশ

অন্যান্য : ২ শতাংশ

৩.৬ : ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ

ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ অনুসৰি পৰিয়ালসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়াধৰণৰ—

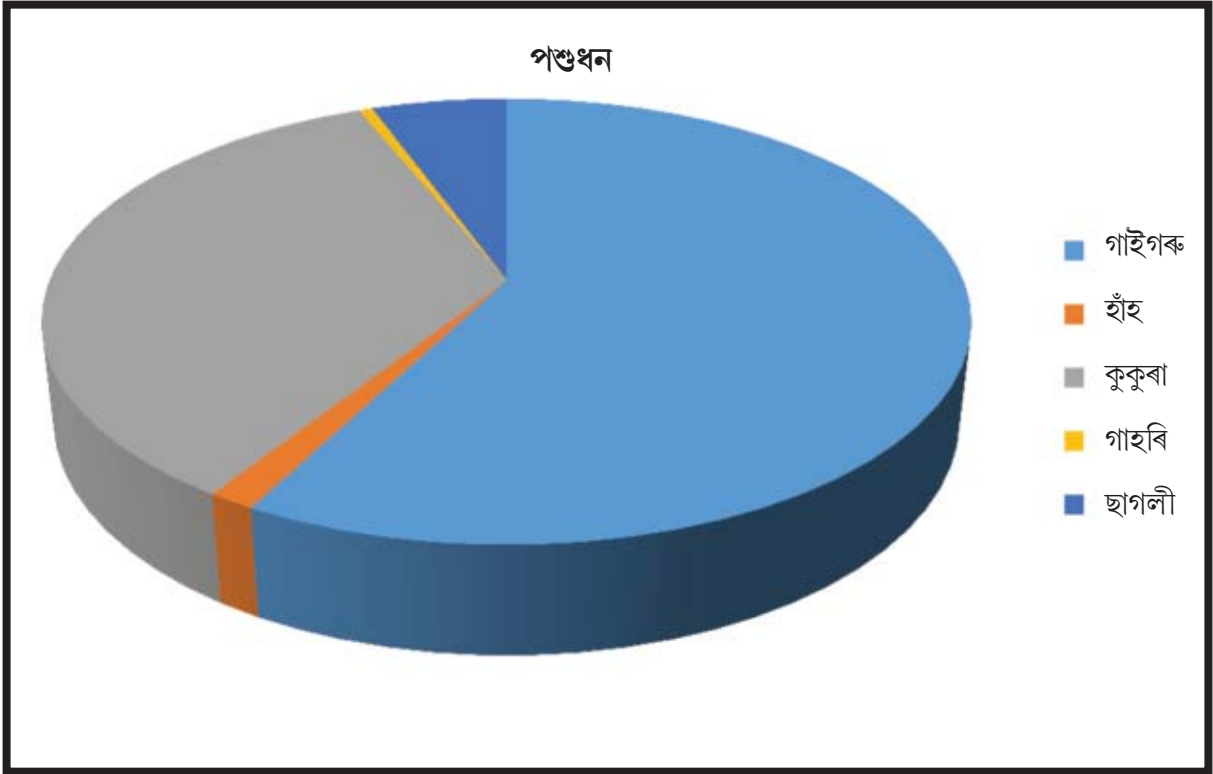
* ৭৯ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন আৰু

* ২১ শতাংশ পৰিয়াল উপাস্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)

৩.৭ : পশুধন

গাঁওখনৰ পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ মুখ্য প্ৰকাৰসমূহ এনেধৰণৰ—

ক্রমিক নং	পশুধন	সংখ্যা
১	গাইগৰু	২০৫
২	হাঁহ	৫
৩	কুকুৰা	১২৩
৪	গাহৰি	২
৫	ছাগলী	২০

৩.৮ : গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ সুবিধা

যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সম্ভাৱজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা—

তালিকা— চ : বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (মিঃ/কিঃমিঃ হিচাপত)	অৱস্থা আৰু বৰ্তমান সেইবোৰ ব্যৱহাৰৰ উপযোগিতা
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	বাহিৰত	১	১.৫ কিঃমিঃ	ভাল
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	১ কিঃমিঃ	ভাল
৪	মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২ কিঃমিঃ	ভাল
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২ কিঃমিঃ	ভাল
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	২০ কিঃমিঃ	ভাল
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত	১	৩০ কিঃমিঃ	ভাল
৮	ডাকঘৰ	বাহিৰত	১	১ কিঃমিঃ	ভাল
৯	বেংক	বাহিৰত	১	১ কিঃমিঃ	ভাল
১০	টেলিফোন	—	—	—	—
১১	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	১	৫০০ মিঃ	ভাল
১২	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	২ কিঃমিঃ	ভাল
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	২৫ কিঃমিঃ	ভাল
১৪	আৰক্ষী চকী/থানা	বাহিৰত	১	২০ কিঃমিঃ	ভাল
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৪ কিঃমিঃ	ভাল
১৬	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	ভাল
১৭	ৰে'ল ষ্টেচন	বাহিৰত	১	৩৪ কিঃমিঃ	ভাল
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস	ভিতৰত	১		
১৯	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	ভিতৰত	১	৫০০ মিঃ	
২০	বিদ্যুৎ সংযোজিত ঘৰ	৯০			
২১	ষ্ট্ৰীট লাইট	নাই			
২২	ট্ৰেঙ্ক্ৰ'বৰ সংখ্যা	—			
২৩	পাৱাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	—			
২৪	মন্দিৰ/গীৰ্জা/মছজিদ/ নামঘৰ	মন্দিৰ-১ নামঘৰ-২			
২৫	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	নগাঁও		৩৫ কিঃমিঃ	
২৬	গাড়ীৰ সংখ্যা (কাৰ-ট্ৰাক)	—			
২৭	জে চি বিৰ সংখ্যা	—			
২৮	নিকটৱৰ্তী বজাৰ	শালনা	১	২ কিঃমিঃ	ভাল

উপৰোক্ত তালিকাখনৰ পৰা গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল প্ৰাথমিক আন্তঃগাঁথনি যেনে ভাল বাস্তা, বিজুলী, পানীযোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : অঞ্চলটোত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ ন্যূনতম সা-সুবিধা উপলব্ধ। ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থা উপলব্ধ নোহোৱা বাবে গাঁৱৰ লোকসকলে চাইকেলেৰে যাতায়াত কৰিবলগীয়া হয়।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে আৰক্ষী থানা, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁওখনৰ পৰা ক্ৰমে ২০ কিঃমিঃ, ২৫ কিঃমিঃ আৰু ৪ কিঃমিঃ দূৰৈত অৱস্থিত। একে সময়তে গাঁও অথবা সমীপৱৰ্তী অঞ্চলসমূহৰ পৰা নিয়মীয়া ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ সুবিধা নথকাৰ বাবে যথেষ্ট অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি : বাসস্থানৰ পৰা বেংক আৰু ডাকঘৰৰ দৰে বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। ১৫০জন সদস্যৰ বেংক বা ডাকঘৰত ছেভিংছ একাউন্ট আছে।

৩.৯ : কৃষি/শস্য

গাঁওখনত উৎপন্ন হোৱা মূল শস্যসমূহ হ'ল—

খাৰিফ শস্য : শালিধান

গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোক শালিধানৰ খেতিৰ লগত জড়িত

গাঁওখনত উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ পৰিমাণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

(ক) শালি : প্ৰতি হেক্টৰত ৬০ কুইণ্টল। উৎপাদন গড় : ১৫০০ কিলোগ্ৰাম প্ৰতিহেক্টৰ

৩.১০ : পশুখাদ্যৰ উপলব্ধতা

পশুখাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসী সমীপৱৰ্তী বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

- * বনাঞ্চল
- * স্থানীয় অঞ্চল
- * শস্যৰ অৱশিষ্ট

৩.১১ : বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰসমূহ হ'ল—

- * গেলামাল/পি ডি এছ : গাঁৱৰ ভিতৰত
- * সাপ্তাহিক/তিনি দিনীয়া বজাৰ : ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ শালনা বজাৰ
- * মূল বজাৰ : ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ শালনা

৩.১২ : পানী

অঞ্চলটোৰ মূল পানীৰ উৎসসমূহ এনেধৰণৰ—

- * দমকল : ১ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : পৰ্যাপ্ত : বছৰজুৰি)
- * হেণ্ডপাম্প : ১০ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : পৰ্যাপ্ত : বছৰজুৰি)
- * কুঁৱা : ২৫ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : শোচনীয় : ঋতুকালীন)
- * জান-জুৰি : ১ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : শোচনীয় : বছৰজুৰি)

৩.১৩ : শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁওখনৰ শক্তিৰ মূল উৎস তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

- * কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৯০টা (উৎস : বনাঞ্চল)
- * কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৯০টা (উৎস : স্থানীয় বজাৰ)
- * বন্ধন গেছ : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৩টা (উৎস : স্থানীয় বিতৰক)

৩.১৪ : আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক গঠন : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল চাহ জনজাতি সম্প্ৰদায়ৰ। তেওঁলোকৰ মাজত শ্ৰেণী বিভাজন নাই। এই সমাজত কোনো বিশেষ সামাজিক বিভাজন নাই। মহিলাসকলৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়।

অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি : অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি বৰ শোচনীয়, সন্তোষজনক নহয়। জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে অধিকাংশ পৰিয়াল কৃষি, কাঠখৰি বিক্ৰীৰ লগতে চাহ ফেক্টৰীত কেজুৱেল বনুৱা হিচাপে কাম কৰে। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় হৈছে ৩০,০০০-৪০,০০০, বাৰ্ষিক কাঠখৰি বিক্ৰী আৰু কৃষিকাৰ্যৰ পৰা। অতিৰিক্ত বৰ্ণনা পৰৱৰ্তী শাখাত উপলব্ধ।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

গাঁৱৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু এইবোৰৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা সন্দৰ্ভত ইয়াত আলোচনা কৰা হৈছে। দুৰ্বলতা প্ৰসংগতো ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুগত সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

মানৱ সম্পদ :

মানৱ সম্পদ হৈছে জনসংখ্যাৰ প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তিৰ জ্ঞান, দক্ষতা, সক্ষমতা, প্ৰশিক্ষণ আদিৰ ভিত্তিত তেওঁলোকে কৰিব পৰা কাম। অঞ্চলটোৰ পুৰুষ সদস্যসকলৰ বয়স দক্ষতাৰ লগতে বাঁহ-বেত শিল্পৰ দক্ষতা আছে। এগৰাকী সদস্য চিলাই কামত দক্ষ। চাৰিগৰাকী ৰাজমিস্ত্ৰী আৰু চাৰিগৰাকী কাঠমিস্ত্ৰীৰ কামত জড়িত। ইয়াৰ উপৰি পেছাগতভাৱে ছয়গৰাকী পুৰুষ শিক্ষক আৰু ১২গৰাকী ফেষ্টিবীৰ কৰ্মচাৰী। ইয়াৰ উপৰি পুৰুষ আৰু মহিলা উভয়ে দিন মজদুৰ হিচাপে কাম কৰি তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ অৰ্থনীতিলৈ অৱদান আগবঢ়াই আহিছে। মুঠ জনসংখ্যাৰ ৫৭ শতাংশ হ'ল কাম কৰিব পৰা বয়স গ্ৰুপৰ (১৮-৬০)। গাঁওখনৰ যুৱশক্তিক পৰম্পৰাগত আৰু আধুনিক দক্ষতাৰ উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিলে তেওঁলোকৰ দক্ষতা ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যাব।

বস্তুগত সম্পদ :

গাঁওখনৰ বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ সমীক্ষা যেনে ৰাস্তা, বেংক, ডাক ঘৰ, পৰিবহণ ব্যৱস্থা, শৈক্ষিক আৰু প্ৰশাসনীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতে বজাৰ আদিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সম্পন্ন কৰা হৈছে, যিবোৰে জনসাধাৰণক দৈনন্দিন জীৱনত সহায় কৰি আহিছে। গাঁওখনৰ ভিতৰত এটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে, যিটোৱে গাঁও এলেকাৰ ভিতৰৰ শিশুসকলক প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য সুবিধা প্ৰদান কৰি আহিছে। খোৱাপানীৰ উৎস পৰ্যাপ্ত নহয় আৰু সেই পানীসমূহত লো মিহলি হৈ আছে। গাঁওবাসীক শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান যেনে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰয়োজন, তেওঁলোকৰ উপকাৰৰ বাবে। বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান যেনে বেংক আৰু ডাকঘৰ বাসস্থানৰ পৰা ১ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত আৰু ১০গৰাকী সদস্যৰ বেংক একাউন্ট থকাৰ লগতে ১০গৰাকী সদস্যই বেংক ঋণৰ সুবিধা লাভ কৰিছে। মুঠতে ক'বলৈ হ'লে, গাঁওখন সদস্যসকলৰ বিকাশৰ বাবে এলেকাটোৱে প্ৰাথমিক সা-সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আছে।

প্ৰাকৃতিক সম্পদ : গাঁও এখনৰ গ্ৰামীণ জীৱিকা বৰ্ণনাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰাকৃতিক সম্পদেও এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। উত্তৰ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল গাঁও এলেকাৰ ওচৰত অৱস্থিত, যিখনৰ অৱস্থা ভাল। ডিজু নৈখন গাঁওখনৰ পৰা এক কিলোমিটাৰ নিলগেৰে বৈ গৈছে আৰু এই নদীখনত বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ প্ৰাকৃতিক উৎস আছে। সাপ আৰু বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ মাছ যিবোৰৰ স্থানীয় নাম যেনে বৰালি, খৰিয়া, শ'ল, কুটি নৈখনত পোৱা যায়। ইয়াত ৩০ বিঘা সাৰুৱা কৃষিভূমি আছে, য'ত ৬০ কুইণ্টল ধান উৎপাদন হয়। গাঁওখনত ১০ বিঘা কম উৎপাদনৰ ভূমি আছে আৰু ৩ বিঘা চৰণীয়া পথাৰেৰে আবৃত, কিন্তু পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা অতি কম। ইয়াত বন্যজন্তু আৰু চৰাই যেনে হাতী, বাঘ, বনগাহৰি, হৰিণা, অজগৰ, ফেঁটীসাপ আৰু সাধাৰণ চৰাই যেনে ভাটৌ, কপৌ, শামুকভঙা, কাউৰী, পাকৈটোৰা আৰু কুলি চৰাইৰ দৰে বন্য জীৱ-জন্তু পোৱা যায়। চম্পাৱতী জান হ'ল অন্য এটা সম্পদ, যিটো প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ সকলো সম্ভাৰেৰে পৰিপূৰ্ণ।

সামাজিক সম্পদ : সামাজিক সম্পদৰ প্ৰকাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰে দেখিবলৈ পোৱা যায়, যিসমূহে গাঁওখনৰ জনসাধাৰণ মাজত ঐক্য আৰু সম্প্ৰীতি গঢ়ি তোলে। গাঁওখনত এটা নামঘৰ আৰু দুটা মন্দিৰ আছে। সামাজিক অখণ্ডতা ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানসমূহে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। কিন্তু গাঁওখনত

আত্মসহায়ক গোট নাই, যিসমূহে গাঁওখনৰ মহিলাসকলক উন্নয়ন আৰু অৰ্থনৈতিক কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষুদ্ৰ এণ্টাৰপ্ৰাইজ সৃষ্টি আৰু ক্ষুদ্ৰ সঞ্চয়ৰ জৰিয়তে গাঁৱৰ উন্নয়নত তেওঁলোকে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। যিটো স্বাস্থ্য সেৱাৰ বাবে অনুষ্ঠান বিশেষকৈ গ্ৰামাঞ্চলৰ শিশুসকলৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত।

বিত্তীয় সম্পদ : গাঁওখনৰ ভিতৰৰ অৰ্থনৈতিক সম্পদে বিত্তীয় মূলধন নিৰ্দেশ কৰে। গাঁওখনত দেখা পোৱা বিত্তীয় মূলধন সন্তোষজনক নহয়। ইয়াত এটা ডাকঘৰ আৰু এটা বেংক গাঁওখনৰ বাহিৰত আছে আৰু ইয়ালৈ দূৰত্ব বাসস্থানৰ পৰা এক কিলোমিটাৰ। মুঠ জনসংখ্যা ৪২৮গৰাকী ভিতৰত ১৫০গৰাকী সদস্যৰহে বেংক একাউণ্ট আছে আৰু ১০জন সদস্যই ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ সুবিধা লাভ কৰিছে।

৪.২ : জীৱিকা সম্পদ-পঞ্চভূজ (Pentagon)

সম্প্ৰতি জীৱন নিৰ্বাহৰ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি চলোৱা বিশ্লেষণ আৰু সমীক্ষা অনুসৰি গাঁওখনত জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ নিৰ্ণয় কৰা হৈছে। কিন্তু এই জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ ভাৰসাম্যহীন। ইয়াৰ মাজত থকা দূৰত্ব হ্রাস কৰিবলৈ হ'লে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কৌশল আৰু কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

৪.৩ : দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ

দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণে প্ৰতিফলিত কৰিছে যে গাঁওখনে বিপদৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে আৰু তাত দুৰ্যোগৰ সম্ভাৱনা আছে। মাৰ্চ-জুলাই আৰু জুন-ছেপ্টেম্বৰত গাঁওবাসীয়ে ডিচেণ্ট্ৰী, মেলেৰিয়াৰ দৰে প্ৰধান দুৰ্যোগৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। বৰষুণৰ বতৰ যেনে জুন, জুলাই আৰু আগষ্ট মাহত গাঁওখনত বানপানী হয়। জুন-ছেপ্টেম্বৰ মাহত খেতিপথাৰত হোৱা পোক-পতংগৰ আক্ৰমণে আন এক শংকাৰ সৃষ্টি কৰি আহিছে, যাৰফলত শস্যৰ উৎপাদন যথেষ্ট হ্রাস পায়। বনৰীয়া জন্তুৰ উপদ্ৰৱে গাঁওখনৰ মানুহৰ মাজত আন এক ঋণাত্মক প্ৰভাৱ পেলাইছে। এই জে এফ এম চিত বনৰীয়া হাতীয়ে গোটেই বছৰজুৰি সম্পত্তি আৰু শস্যৰ অনিষ্টসাধন কৰি আহিছে।

৪.৪ : ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

ঋতুকালীন দিনপঞ্জীয়ে এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ত সলনা-সলনি ভিত্তিক বিবিধতাৰ শস্য উৎপাদনক নিৰ্দেশ কৰে। ঋতুকালীন দিনপঞ্জী গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা কৰি প্ৰস্তুত কৰা হয়। গাঁওবাসীয়ে প্ৰধানতঃ ধানখেতিৰ লগত জড়িত, য'ত জুলাই-নৱেম্বৰ মাহত শালিধানৰ খেতি কৰা হয়। ২৫ বিঘা শস্য পথাৰত মুঠ উৎপাদন ১৫০ মৌন।

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

মাহ	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে
খেতি							শালি					
শংকা/ বিপদ						মেলেৰিয়া						
						পোকৰ আক্ৰমণ						
			ডিচেণ্ট্ৰী									
						বানপানী						
জন্তুৰ উপদ্ৰৱ	হাতী		হাতী							হাতী		

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি আছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ : কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ সৈতে সংযোগকৰণ :

অতি ঘনবসতিপূৰ্ণ বৰ্তমান নগাঁও আৰম্ভণিতে নওগাঁও হিচাপে পৰিচিত আছিল। ১৮১০ চনৰ শেষাৰ্ধত বাৰ্মিজ শাসনকালত এই অঞ্চলটো প্ৰায়ে হিংসাৰ বলি হৈ আহিছিল। সেই সময়ত বাৰ্মিজৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিৰোধমূলক আন্দোলন গঢ়ি তুলিবলৈ কোনো ধৰণৰ নেতৃত্ব গঠন হোৱা নাছিল। যেতিয়া ব্ৰিটিছে আহি এই বাৰ্মিজসকলক সম্পূৰ্ণভাৱে অসমৰ পৰা উচ্ছেদ কৰিলে তাৰ পিছতহে এই লোকসকলে স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলায়। ১৮২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিমতে, এই অঞ্চলটো ব্ৰিটিছৰ হাতলৈ যায়। ১৮৩২ চনত নগাঁৱক পৃথক প্ৰশাসনীয় জিলা গোট হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া হয়। ১৮৩৯ চনত কলং নদীৰ পাৰত জিলা মুখ্য কাৰ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। এই জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়ক নগাঁও নামেৰে জনা যায় আৰু ক্ৰমান্বয়ে ই এখন চহৰলৈ ৰূপান্তৰিত হয়। ১৮৯৩ চনত ই এখন পৌৰসভালৈ ৰূপান্তৰিত হয়।

এই পৰিকল্পনাখন আই এফ এছ শশীকান্ত শ্ৰীবাস্তৱৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা নগাঁও সংমণ্ডলৰ কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন উদ্দেশ্য পৰিচালনাৰ বাবে তলৰ ডটা চক্ৰ গঠন কৰা হৈছে।

- ক) শাল কৰ্মচক্ৰ (এছ ডব্লিউ চি)
- খ) চেণ্ডাণ কৰ্মচক্ৰ (টি ডব্লিউ চি)
- গ) অন্যান্য বৃক্ষৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (এম পি ডব্লিউ চি)
- ঘ) বনসৃজন কৰ্মচক্ৰ (এ ডব্লিউ চি)
- ঙ) বাঁহ ৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (বি অ' ডব্লিউ চি)
- চ) সুৰক্ষা কৰ্মচক্ৰ (পি ডব্লিউ চি)

৫.১.২ : বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষা

অৱশিষ্ট প্ৰাকৃতিক বনাঞ্চল আৰু তাত থকা বিভিন্ন বন প্ৰজাতিৰ সংৰক্ষণৰ দ্বাৰা সংমণ্ডলটোৰ প্ৰাকৃতিক ঐতিহ্য সংৰক্ষণ আৰু সুৰক্ষা কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। বন হিচাপে বন সুৰক্ষা বৰ্তমান সময়ত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে, তলৰ কাৰ্যসমূহ এই কৰ্ম পৰিকল্পনাত পৰামৰ্শ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে—

১। অবৈধ বিচৰণ, বেদখল আদি কমাৰৰ বাবে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকাত নিশ্চিদ্ৰ পহৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে।

- ২। সকলো শংকাপূৰ্ণ আঞ্চলিকতে বনৰ সম্পত্তি সুৰক্ষাৰ বাবে পেট্ৰোলিঙৰ গাড়ী প্ৰদান কৰিব লাগিব।
- ৩। বৰপানী, কপিলী, কিলিং নদী আদিত পেট্ৰোলিঙৰ বাবে মটৰবোট প্ৰদান কৰিব লাগে।
- ৪। বৰ্তমানৰ সকলো যান-বাহন অতি সোনকালে মেৰামতি কৰিব লাগিব।
- ৫। জৰুৰী কালত অতি সোনকালে যোগাযোগ স্থাপন কৰিবৰ বাবে বেতাঁৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ দৰে নতুন সুবিধা পৰ্যাপ্ত কৰিব লাগিব।
- ৬। নতুন বেদখল ৰোধ কৰিব বাবে সকলোধৰণৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা হাতত ল'ব লাগে। ইতিমধ্যে বেদখল হৈ থকা এলেকা বেদখলমুক্ত কৰি তাত নতুনকৈ বৃক্ষৰোপণৰ বাবে তৎকালীন সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- ৭। বন সম্পদ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বাজেট নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে।
- ৮। স্থানীয় বন সুৰক্ষা আৰু পুনৰ সৃজন সমিতি প্ৰতিটো আঞ্চলিক আৰু লাট পৰ্যায়ত গঠন কৰি সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

৫.২ : অতীতত বন বিভাগে লোৱা কাৰ্যসূচী :

৫.২.১ : জে এফ এম চি গঠন :

বনাঞ্চল এলেকা আৰু প্ৰান্তীয় বন এলেকাত যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয় ২০০৩-২০০৪ বৰ্ষৰ সময়ত, ইয়াৰ এটা উদ্দেশ্য হৈছে জে এফ এম চিৰ সহযোগিতাৰ সৈতে বন সুৰক্ষা। আৰম্ভণি সময়ত বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল জে এফ এম চিসমূহৰ দ্বাৰা, যেনে— ৰাজহুৱা সভাঘৰ নিৰ্মাণ, খোৱাপানী ব্যৱস্থা, বিদ্যালয় গৃহ মেৰামতি, স্কুল ইউনিফৰ্ম যোগান, ডেস্ক-বেঞ্চ যোগান, জিৰণি গৃহ নিৰ্মাণ, ৰাস্তা মেৰামতি আৰু নিৰ্মাণ আদি।

উপৰোক্ত প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীত বৃক্ষৰোপণ আৰু নাৰ্ছাৰী স্থাপনো সংযোগ কৰা হয়। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰা হয় এন এ পি, এন বি এম, এ চি চি পি-এন এ আৰ এম আই এল, বনগাঁও উন্নয়ন আঁচনি, ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ বোর্ড, ভোটএৰা আঁচনিৰ অধীনত। এই আঁচনিসমূহত নগাঁও বনসংমণ্ডলৰ অধীনত নগাঁও আৰু মৰিগাঁও জিলাত ৮৬টা জে এফ এম চিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

৫.২.২ : নগাঁও সংমণ্ডলৰ অধীনত বিশেষ কৰ্ম উন্নয়ন :

ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত বিভিন্ন বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচী যেনে আৰ ডি এফ, এ বি ৰাই আদি গ্ৰহণ কৰি ক্ষতিগ্ৰস্ত বন এলেকা উন্নয়ন আৰু বৰ্তমানৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষণৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হয়। ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত প্ৰাকৃতিক পুনৰ গঠন সাহায্য গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। শাল অৰণ্য আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ অৰণ্যৰ বাবে আৰু বাহ্যিকভাৱে সাহায্যকৃত প্ৰকল্পৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল এন এ আৰ এম আই এল আৰু এ পি এফ বি চি। ইয়াৰ উপৰি বহুকেইটা যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কৰা হয়। বৃক্ষৰোপণ, মাটি আৰু আৰ্দ্ৰতা সংৰক্ষণ কাৰ্যৰ বাবে য'ত বন প্ৰান্তীয় গাঁওবাসী আৰু যিসকল ব্যক্তি বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল অথবা বন ধ্বংসৰ লগত জড়িত তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণেৰে, যাতে তেওঁলোকক জীৱিকাৰ বাবে অন্য কাৰ্যসূচী গ্ৰহণত সহায় কৰিব পৰা যায়।

ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানৰ অধীনত নগাঁও সংমণ্ডল এলেকাৰ অধীনৰ ব্যক্তি/জে এফ এম চি সদস্যসকলক বিকল্প জীৱিকাৰ বাবে সক্ষম কৰি তুলিব পৰা যায়। তাৰবাবে বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত ধূপকাঠি প্ৰস্তুত, হস্তশিল্প উৎপাদন কেন্দ্ৰত বাঁহৰ ফাৰ্ণিচাৰ আৰু অন্য স্থানীয় হস্তশিল্প উৎপাদন, যিটো বাজিয়াগাঁও, চামগুৰিত স্থাপন কৰা হৈছিল। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বাঁহ ৰোপণ কাৰ্যসূচীও গ্ৰহণ কৰা হয়। ঔষধি উদ্ভিদ আঁচনিৰ অধীনত, শালনা আঞ্চলিকৰ অধীনত ঔষধি গছ ৰোপণৰ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

৫.২.২.১ : জে এফ এম চিৰ বন গাঁও। ২০০৬-২০০৭ আঁচনি

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-১	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-২	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বৰহোলা	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাঘেখাইতী	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাপুদলনি	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	৫.০০
মুঠ				৭৫.০০

৫.২.২.২ : ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০১০-১১	ডব্লিউ আৰ, ধৰমতুল	জাগীৰোড বনোন্নয়ন	সোণাইকুছি	আগৰ ২৫ ভাতঘিলা ২৫
		দেওশাল	সোণাইকুছি	আগৰ ৭০
	এন আৰ শালনা	কালাপানী	দক্ষিণ ডিজু	আগৰ ৭৫ ভাতঘিলা ৫০ ক'লা হালধি ২৫
		মাজিগাঁও	খোৰাং	আগৰ ২৫ পিয়লি ২৫
		শলাল বাঘেখাইতী	বাগছাৰ খোৰাং	ভাতঘিলা ৫০ পিয়লি ৫০
	কঠীয়াতলি আঞ্চলিক	মদাৰতলি	ডবকা	আগৰ ৮০
		কঠীয়াতলি	ডবকা	আগৰ ২৫
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	সংযুক্তা	তেতেলিয়া-বঘৰা	ভাতঘিলা ২৫

৫.২.২.৩ : এন এ পি আঁচনি (ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন কাৰ্যসূচী)

বছৰ	আঞ্চলিক	জে এফ এম চিৰ নাম	অৱস্থান	কৃত্ৰিম বনসৃজন	মিশ্ৰিত ৰোপণ	বাঁহ ৰোপণ	মুঠ মাটিকালি	
				বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	
২০০৪-০৫	পশ্চিম আঞ্চলিক ধৰমতুল	বন বন্ধু	ছাতিপুৰ	১০	৫	৫	২০	
		প্ৰগতি	বুঢ়াৰজা	১০	৫	৫	২০	
		বৰবৰি	বড়িগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		দেওশাল	দেওশাল মন্দিৰ	৫	৫	১০	২০	
		কমাৰকুছি	গোভা	৫	১০	১০	২৫	
		নলধৰা	সিদ্ধিসুৰ	৫	১০	৫	২০	
		শিলচাং	অকৰাগাঁও	১০	৫	১০	২৫	
		আমচৈ	মাজৰগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		বসুন্ধৰাৰি কাকতি গাঁও	গছপাৰা	১০	৫	৫	২০	
		ডালিমবাৰী	ডালিমবাৰী	৫	১০	৫	২০	
		শিৱকুণ্ড	হাতীগড়	৫	১০	৫	২০	
		কামপুৰ আঞ্চলিক	গাৰোগাঁও	গাৰোগাঁও	৫	১০	৫	২০
	কন্দপাৰা		বিলপাৰ	১০	৫	৫	২০	
	খেৰণি		খেৰণিগাঁও	৫	১০	৫	২০	
	পদুমণি		বিলপাৰ	৫	১০	৫	২০	
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	হাতীমূৰা টেঙাবাৰী তপাহোলা	হাতীমূৰা	৫	১০	৫	২০	
		পুলিবাগান	জীয়াজুৰি	৫	১০	৫	২০	
		ৰেখা পাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	১০	৫	৫	২০	
	২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক	পদুমণি	বিলপাৰা	৫	৫	৫	১৫
		উত্তৰ আঞ্চলিক শালনা	ৰেখাপাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	৫	৫	৫	১৫

৫.২.২.৪ : বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)

বছৰ	আঞ্চলিক	অৱস্থান	এম এইচ ডব্লিউ হেক্টৰ	এন টি এফ পি হেক্টৰ	শাল পুংসুং হেক্টৰ	এ এন আৰ হেক্টৰ
২০১৩-২০১৪	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	২০	০	২০
	এন আৰ শালনা	কঁঠালগুৰি পি আৰ এফ	০	০	০	২০
		দক্ষিণ ডিজু	১০	১০	০	০
	কামপুৰ আঞ্চলিক	লুতুমাৰি আৰ এফ	১০	১০	০	৩০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	৫	১০	০	১০
কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	ডবকা আৰ এফ	৫	০	০	০	
		উপ-মুঠ	৫০	৫০	০	৮০
২০১৪-২০১৫	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	০	৯৫	০
	এন আৰ শালনা	খোৱাং আৰ এফ	০	০	৫৫	০
		দক্ষিণ ডিজু আৰ এফ	৩০	০	০	০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	০	০	০	৫
কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	কাফিতলি আৰ এফ	০	৪০	১০০	০	
		উপ-মুঠ	৫০	৪০	২৫০	৫

৫.৩ : অন্য বিভাগৰ আঁচনিসমূহ

বৰঘাট যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, নগাঁও

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - দুই

৬। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ : ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা হৈছে প্ৰয়োজনভিত্তিক আৰু স্থানবিশেষে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা। এই পৰিকল্পনাৰ গোট যথেষ্ট সৰু হোৱা বাবে ইয়াক ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা বুলি কোৱা হয়। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ দ্বাৰা উপনীত হ'ব খোজা দুটা লক্ষ্য হৈছে—

- (১) জীৱিকাৰ বিকাশ
- (২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ হৈছে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায়সমূহৰ লোকসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা সাধাৰণ তথ্যই ইয়াৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হৈছে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ এটা গোট। এই তথ্যৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় প্ৰয়োজন অনুসৰি বনজ সম্পদ আৰু বন বিভাগৰ আঁচনিৰ লক্ষ্যৰ মাজত যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰা। জে এফ এম বিধি, ২০০০ অনুসৰি গাঁৱত এক বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ অন্ততহে বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাৰ সৈতে একে হোৱা উচিত। এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয় সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ প্ৰতিনিধি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (পি আৰ এ)ৰ অন্তত এই তথ্য প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত সংক্ষেপে দাঙি ধৰা হ'ল—

- (ক) এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ সন্দৰ্ভত বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ আৰু সহযোগিতা বিচাৰি সভা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।
- (খ) উপলব্ধ প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰাৰম্ভিক তথ্য গ্ৰহণ।
- (গ) পৰৱৰ্তী সময়ত গাঁৱত আলোচনাৰ জৰিয়তে সংগৃহীত তথ্যৰ সত্যাসত্য নিৰূপণ।
- (ঘ) সম্প্ৰদায়টোত অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কৰ্মসূচীৰ ৰূপৰেখা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।
- (ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি অনুসৰি ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ সংকলন কৰিছে আৰু জি ভি এনে। এই তথ্য গ্ৰহণ কৰা সন্দৰ্ভত আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৭ চনৰ মে' মাহত।

৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা, জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা জে এফ এম চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন সমীক্ষা :

(ক) বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বিষয়, লিংগ বৈষম্য, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, পানী আৰু অনাময়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা, ভূমি আৰু জল সংৰক্ষণ, বানপানী ব্যৱস্থাপনা আদি বিষয়ত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰি সম্প্ৰদায়টোৰ সক্ষমতা সৃষ্টি কৰিব পাৰি। গ্ৰাম্য বিকাশৰ কৰ্মসূচীতো একেধৰণৰ এক ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

(খ) দক্ষতা উন্নয়ন :

জীৱন নিৰ্বাহৰ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰাৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ আৰু যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতি সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে কৰ্মসূচীত প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ :

- শোচনীয় খোৱাপানীৰ মানদণ্ডৰ সৈতে পানীৰ পৰ্যাপ্ততা কম যাৰবাবে জনসাধাৰণৰ স্বাস্থ্যৰ প্ৰতি ভাবুকি আহিছে।
- গাঁওখনৰ ভিতৰত আন্তঃগাঁথনি গোট নাই আৰু বেছিসংখ্যক গাঁওবাসীয়েই অশিক্ষিত।
- সামাজিক জীৱনৰ প্ৰাথমিক সমস্যাসমূহ মোকাবিলা কৰিবৰ বাবে সামাজিক সংস্থা গঠনৰ সজাগতাৰ অভাৱ।
- বেছিভাগ গাঁওবাসীৰে ভূমিৰ মালিকানা নাই।

৬.৩ : সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (এছ ডব্লিউ অ' টি) বিশ্লেষণ

সম্প্ৰদায়টোৰ পুৰুষ-মহিলাৰ অংশগ্ৰহণেৰে এই বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে।

সবলতা :

- (১) একে সম্প্ৰদায়ৰ হোৱা বাবে তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণ মূল্য আৰু গুণ একে।
- (২) শিক্ষিত যুৱচামে সম্প্ৰদায়টোৰ জীৱিকা উন্নয়নৰ বাবে কিবা কৰাৰ সক্ষমতা।
- (৩) গাঁওখনৰ সদস্যসকলৰ মাজত একতাৰ ভাব অতি বেছি।

দুৰ্বলতা :

- (১) স্থানীয় সুৰা হাৰিয়াৰ প্ৰতি আসক্ত
- (২) নিবনুৱাৰ উচ্চ হাৰ
- (৩) বনুৱা শক্তিৰ প্ৰব্ৰজন

সুযোগ :

- (১) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকাৰ বাবে নতুন সুযোগ সৃষ্টি কৰিবলৈ যুৱ উদ্যমী।
- (২) সক্ষমতাসমূহৰ দক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী।
- (৩) আধাতে বিদ্যালয় এৰা বন্ধ কৰি সাক্ষৰতাৰ হাৰ বৃদ্ধিৰ সুবিধা।

শংকা :

- (১) হাতীৰ উপদ্ৰৱ আৰু কৃষি উৎপাদন ধ্বংস।
- (২) হাতী-মানুহৰ সংঘাতত মানৱ সম্পদ হানি।

(৩) ভূমিহীন গাঁওবাসী।

৬.৪ : অংশগ্রহণমূলক গ্রাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

পৰিশিষ্ট-VIত কাৰ্যকৰী সমিতিৰ তালিকা আৰু পৰিশিষ্ট-VII-কৰ পৰা VII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

বৰঘাট গাঁৱত গুৱাহাটীস্থিত আৰ জি ভি এনৰ দল উপস্থিত হৈ পি আৰ এ অনুশীলন কৰে।

তাৰিখ : ২৬-০৩-২০১৭

স্থান : অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰৰ সীমা

উপস্থিতিৰ সংখ্যা : ৪১

উপস্থিত থাকে : জে এফ এম চিৰ বিষয়া, গাঁওবুঢ়া, গাঁওখনৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি। পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত লোকৰ তালিকা পৰিশিষ্ট-VI আৰু VIIত দিয়া হৈছে। পৰিশিষ্ট-VIII-কৰ পৰা VIII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

এই সন্দৰ্ভত বিশদ বিৱৰণ আৰু পুংখানুপুংখ অধ্যয়নৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই কাৰ্যসূচীত সামৰি লোৱা মূল বিষয়সমূহ হৈছে :

- (১) অংশগ্রহণমূলক পৰিকল্পনা
- (২) অংশগ্রহণমূলক কাৰ্যসম্পাদন আৰু পদ্ধতি
- (৩) ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু ই ডি চি-জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
- (৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়
- (৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন
- (৬) পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
- (৭) বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
- (৮) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পদৰ গুৰুত্ব
- (৯) আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ
- (১০) বজাৰ আৰু মূল্য সংযোজন
- (১১) উন্নয়নৰ সূচী আৰু পৰিৱেশ তথা পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্যৰে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- (১২) লিংগজনিত বিষয় আৰু লিংগ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ : সম্প্ৰদায়সমূহে আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰে। তলত উল্লেখ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ পোহৰলৈ আহে।

- (১) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা বজাই ৰখাৰ বাবে প্ৰাকৃতিক সম্পদ সংৰক্ষণ কাৰ্যকলাপত গাঁৱৰ যুৱচামৰ অংশগ্রহণ।
- (২) পূৰ্বে জে এফ এম চিটোত অতি কমসংখ্যক সজাগতা আৰু ৰূপায়ণমূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।
- (৩) তেওঁলোকে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কত অতি আগ্ৰহী আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াৰ সময়ত যথেষ্ট সহযোগিতা আগবঢ়াইছে।
- (৪) যদিও কিছুমান এন জি অ'ই জে এফ এম চিটো পৰিদৰ্শন কৰিছিল, তেওঁলোকে মাত্ৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছিল। কিন্তু কোনোধৰণৰ উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা নাছিল।

- (৫) পৰিৱেশ, বন আৰু অন্যান্য জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয় যেনে পোক নিয়ন্ত্ৰণ, পশুপালন আদি সম্পৰ্কত গাঁওবাসীৰ ভাল স্থানীয় জ্ঞান আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- (৬) প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ তত্ত্বাৱধানত এন জি অ'সমূহ আগবাঢ়ি আহিছিল আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে যোগাযোগ স্থাপন কৰি সজাগতামূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে পৰিকল্পনা সঠিকভাৱে ৰূপায়ণ কৰাটোৱেই নহয় পৰিৱেশ আৰু জীৱ-জগতৰ লগত সম্পৰ্ক থকা উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ ৰূপায়ণত আগভাগ লৈছিল।
- (৭) গাঁওবাসীৰ পৰিৱেশ, বন আৰু অন্যান্য জীৱিকা সম্পৰ্কীয় প্ৰসংগ যেনে : পোক-পতংগ নিয়ন্ত্ৰণ, পশুধন পৰিচালনা আদিৰ ক্ষেত্ৰত স্থানীয় জ্ঞান আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- (৮) গাঁওবাসীৰ বেছিভাগৰেই পৰম্পৰাগত চাহপাত তোলাৰ ভাল দক্ষতা আছে আৰু তেওঁলোক চাহ বাগিচাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।
- (৯) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কে তেওঁলোক সজাগ আৰু ইয়াৰ কুপ্ৰভাৱ কৃষি আৰু গাঁওবাসীৰ স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰাৰ ওপৰতো সচেতন। তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কীয় বৈজ্ঞানিক কাৰণসমূহ অধিকভাৱে জানিবলৈও ইচ্ছুক।
- (১০) ওচৰৰ বনভূমি সুৰক্ষাৰ বাবে জলবায়ুৰ বিবিধতা তথা ইয়াৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা তেওঁলোকে বুজি উঠিছে আৰু এইসমূহ বিস্তৃতভাৱে জানিবলৈ তেওঁলোকৰ ইচ্ছা আছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, দলীয় আলোচনা, গাঁওবাসী, জে এফ এম চি সদস্য, বনকৰ্মী আৰু আন অংশীদাৰসকলৰ সৈতে মত-বিনিময়ৰ অন্তত গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলকভাৱে সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজনীয়তা পুনৰীক্ষণ সম্পন্ন কৰা হয়। লোকসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি।

(১) গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা : লোকসকলৰ গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে জীৱিকা উন্নয়নৰ সৈতে সম্পৰ্ক আছে। পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান ব্যৱস্থা, কুঁৱা, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদিৰ দৰে আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নমূলক কাম-কাজ ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

(২) অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা : অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ ভিতৰত আছে দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশুপালন, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়সমূহত শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ তথা সজাগতাৰ সক্ষমতা সৃষ্টি, আত্মসহায়ক গোট গঠন, ই ডি চিৰ বাবে উন্নয়ন পুঁজি, কেঁচামালৰ ব্যৱস্থা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থা ইত্যাদি।

এই প্ৰয়োজনীয়তাসমূহক পুনৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হৃস্বম্যাদী প্ৰয়োজনীয়তা হিচাপে দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি। সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

৭। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

গ্ৰামোন্নয়নৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হৃস্বম্যাদী প্ৰয়োজনীয়তা বিবেচনা কৰি এখন গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা যুগুত কৰা হয়। এই পৰিকল্পনা যুগুত কৰাৰ সময়ত গাঁওবাসীৰ লগতে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ লগতে আলোচনা কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৰ সদস্যসকলৰ বাবে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন দিশসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে—

- (১) গাঁওখনত ৰাজহুৱা সভাঘৰ নিৰ্মাণ কৰাটো অতিকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ। কিয়নো এই সভাঘৰে গাঁওবাসীৰ দলীয় কাম-কাজ, সামাজিক সহযোগিতা আৰু সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰৰ এক কেন্দ্ৰ হিচাপে কাম কৰে আৰু সামাজিক কাৰ্যসূচীসমূহৰ দ্বাৰা সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত সমন্বয় আৰু একতাৰ ভাব গঢ়ি উঠে।
- (২) জে এফ এম চিটোক এটা উপাৰ্জন সৃষ্টিৰ উৎস হিচাপে গাঁওবাসীৰ বাবে এটা টেণ্ট হাউছ স্থাপন হোৱাটো প্ৰয়োজন।

- (৩) এলেকাটোত খোৱাপানীৰ ভাল উৎস নাই। বৰ্তমান পানীৰ উৎসসমূহ লৌহযুক্ত বাবে খোৱাৰ বাবে উপযোগী নহয়। সেয়েহে গাঁওবাসীক পৰিশোধিত খোৱাপানী যোগানৰ বাবে জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী বিভাগে পানী যোগান আঁচনি গ্ৰহণ কৰি পানীৰ উপলব্ধতা পৰ্যাপ্ত কৰিব লাগে আৰু বৰ্তমানৰ পানী উৎসসমূহ পৰীক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।
- (৪) কৃষি উন্নয়নৰ বাবে গাঁওবাসীৰ কোনো আধুনিক সা-সঁজুলি নাই। সেয়েহে কৃষিৰ উৎপাদকতা বৃদ্ধিৰ বাবে তেওঁলোকক ট্ৰেক্টৰ আৰু ট্ৰেইলাৰ যোগান ধৰা প্ৰয়োজন।
- (৫) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা আৰু দাৰিদ্ৰ্য বিমোচনৰ বাবে নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন আৰু ইয়াৰ বৃক্ষসমূহ সম্পূৰ্ণভাৱে বাণিজ্যিকীকৰণৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।
- (৬) শৌচনীয় অনাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে স্বাস্থ্য সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন বিপদৰ বিষয়ে সজাগ নহয়। গাঁওখনৰ বিভিন্ন এলেকাত গাঁওবাসীৰ বাবে উপযুক্ত শৌচাগাৰ ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক

গাঁও উন্নয়নৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়ে। আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু দক্ষতা উন্নয়ন যি দুটা পোনপটীয়াভাৱে সংযুক্ত তেনেধৰণৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত।

স্থানাংক	কাৰ্যসূচী	বৰ্ণনা (আকাৰ আৰু মানদণ্ড)	বাজেট
১	ৰাজহুৱা সভাঘৰ মেৰামতি	শৌচাগাৰ=৬×৬×২ পানীৰ সুবিধাৰ সৈতে, দমকল, বিজুলী সংযোগ বিজুলী খুঁটা =৫টা চকী =৩০খন টেবুল=৪খন ষ্টিল আলমিৰা=২টা প্ৰয়োজনীয় শিশু আৰু প্ৰাপ্তবয়স্কৰ বাবে বিশেষ শিক্ষা	১০ লাখ
২	খোৱাপানী	খোৱাপানীৰ দমকল পৰিয়ালৰ বাবে=২৫টা ৰাজহুৱা প্ৰস্তাৱ যোগে নিৰ্বাচন কৰা হ'ব।	২ লাখ
৩	ট্ৰেক্টৰ-ট্ৰেইলাৰ	ট্ৰেইলাৰ আৰু অন্যান্য কৃষি সঁজুলি	৬ লাখ
৪	নাৰ্ছাৰী	তুফান তাঁতীৰ তিনি বিঘা মাটিত বৃক্ষৰোপণ আৰু চাৰিসীমাৰ বেৰ	৪.৫ লাখ
৫	টেণ্ট হাউচ	স্ক্ৰিপ =২০খন টিপাৰ্ল=৫খন, আনুসংগিক সামগ্ৰী, জেনেৰেটৰ পানীৰ টেংকি আদি	২.৫ লাখ

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁওখনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কৰাৰ সময়ত জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহত আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা আৰু পি আৰ এ অনুশীলন কৰা হৈছে। পি আৰ এ আৰু দলীয় আলোচনাৰ জৰিয়তে বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য (আই জি এ) চিনাক্ত কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৱে চিনাক্ত কৰা কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য হৈছে— মৎস্য পালন, পাচলি খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ উৎপাদন, মৌপালন, কাঠফুলা খেতি, নাৰ্ছাৰী, চিলাই, ক্ষুদ্ৰ শিল্প, মৰাপাট শিল্প, বাঁহশিল্প, মমবাতি প্ৰস্তুতকৰণ, ধূপকাঠি নিৰ্মাণ, আচাৰ প্ৰস্তুতকৰণ ইত্যাদি। উৎপাদনৰ পিছত পেকেজিং, বটলিং আৰু বৃত্তিমূলক লেবেলিঙৰ জৰিয়তে সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন কৰিব পৰা যায়। আই জি এৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰী, যন্ত্ৰ-পাতি চিনাক্ত কৰা হৈছে। 'ভ্ৰাম্যমাণ বজাৰ'ৰ জৰিয়তে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহৰ প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ জৰিয়তে এক মাৰ্কেটিং প্লেটফৰ্ম প্ৰদানৰ বাবে জে এফ এম চি-ই ডি চিয়ে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছে।

৮.১ : স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন স্থানাংক

- * কৃষি
- * কাঠমিস্ত্ৰী
- * ৰাজমিস্ত্ৰী
- * চাহ বাগানৰ কেজুৱেল বনুৱা

৮.২ : জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে চিনাক্ত কৰা হৈছে

- * চিলাই
- * নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন
- * কৃষি
- * পশুধন পালন

৮.৩ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল—

- (ক) পৰম্পৰাগত বৰ্ষাভিত্তিক কৃষি ব্যৱস্থা
- (খ) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু কৃষিৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ
- (গ) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱৰ বাবে শস্য নষ্ট হোৱা
- (ঘ) কৃষিৰ আধুনিক সঁজুলি ব্যৱহাৰৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ হ'ল—

- (ক) আধুনিক প্ৰযুক্তি আৰু সা-সঁজুলি ব্যৱহাৰেৰে কৃষিৰ সম্প্ৰসাৰণ আৰু উৎপাদন বৃদ্ধি
- (খ) উৎপাদনৰ সন্দেহ দূৰ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন

৮.৪ : পশুধন

প্ৰতিবন্ধকতা :

- (ক) সংক্ৰমিত ৰোগৰ বাবে পশুধন হানি
- (খ) শুকান বতৰত পশুখাদ্যৰ অভাৱ
- (গ) পশুধনৰ ৰোগ চোৱাচিতা আৰু নিৰাময়ৰ বাবে উপযুক্ত পশু চিকিৎসা সুবিধাৰ অভাৱ।

সুযোগসমূহ :

- (ক) কুকুৰা পালন
- (খ) বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰে গাহৰি পালনৰ সুবিধা
- (গ) দুগ্ধ উৎপাদন

৮.৫ : কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (এন টি এফ পি)

মূল প্ৰতিবন্ধকতা

- (ক) এন টি এফ পি ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কত জ্ঞানৰ অভাৱ
- (খ) পৰ্যাপ্ত এন টি এফ পিৰ কম ব্যৱহাৰ

সুযোগসমূহ :

- ক) এন টি এফ পি সংৰক্ষণৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি
- খ) ফল আৰু ঔষধি উদ্ভিদত মূল্য সংযোজন
- গ) ঔষধি উদ্ভিদৰ ঘৰুৱা বাগান

৮.৬ : বিশেষীকৃত দক্ষতা

মূল প্ৰতিবন্ধকতা :

- (ক) বিকল্প জীৱিকা কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ বাবে সজাগতাৰ অভাৱ
- (খ) কেজুৱেল বনুৱা হিচাপে চাহ বাগানত কাম কৰাত অগ্ৰাধিকাৰ প্ৰদান

সুযোগসমূহ :

- (ক) চাহ ৰোপণৰ পৰম্পৰাগত দক্ষতা
- (খ) কুমাৰ শিল্পৰ সৈতে দক্ষতা উন্নয়ন আঁচনিৰ সূচনা
- (গ) জীৱিকাৰ এক বিকল্প উৎস হিচাপে নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন

৮.৭ : ঋণ সুবিধা

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

- ক) চাহিদাৰ তুলনাত ঋণ সুবিধাৰ উপলব্ধতা পৰ্যাপ্ত নহয়
- খ) বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ উপাত্ত আৰু ক্ষুদ্ৰ খেতিয়কৰ প্ৰতি মনোযোগিতা কম

মূল সুবিধাসমূহ

- ক) গ্ৰামাঞ্চলত বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সাহায্য প্ৰদানৰ বাবে অধিক সুবিধা প্ৰদান
- খ) কোনো ধৰণৰ অসুবিধা নোহোৱাকৈ ঋণ পাবৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান গঢ়িব লাগে

৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

- ক) আধুনিক প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ কৰি কৃষিকাৰ্য সম্প্ৰসাৰণ কৰিব লাগে
- খ) উৎপাদন বহুমুখীকৰণ আৰু বিপণন সংযোগৰ বাবে দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ
- গ) বৈজ্ঞানিক পদ্ধতি ব্যৱহাৰেৰে কুকুৰা পালন

ঘ) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে অনুপ্ৰেৰণা আৰু ঋণ সুবিধা প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা

৮.৯ : উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনত পৰিকল্পনা কৰা মূল উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কাৰ্যসূচী হ'ল—

- (১) কৃষি
- (২) কুকুৰা পালন
- (৩) হস্তশিল্প
- (৪) দিন মজদুৰ
- (৫) চাহ ফেক্টৰীৰ কেজুৱেল বনুৱা

৮.১০: আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্য

আত্মসহায়ক গোটসমূহে গাঁওখনত তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কাম কৰিব পাৰে

- (১) অন্যান্য সামাজিক অনুষ্ঠানৰ সৈতে আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে অনুপ্ৰেৰণা যোগান
- (২) গ্ৰামাঞ্চলত বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সাহায্য প্ৰদানৰ বাবে অধিক সুবিধা প্ৰদান

৮.১১ : প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

নিম্নোক্ত প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণসমূহ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিদৰ্শনমূলক কাম/জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পনা পৰিদৰ্শন
- ২) কৃষি-উদ্যানশস্য প্ৰদৰ্শনী, 'সৰস' (SARAS) আৰু ট্ৰাইফেডৰ দ্বাৰা আয়োজিত অন্যান্য মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

৮.১২ : সংপৃক্তকৰণ :

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :

- ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) —
গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে
- খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।
- গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) —
পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে
- ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)
- ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)
- চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)
- ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)
- জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)
- ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)
- ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা বন বিভাগ আৰু বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত কৰা সবিশেষ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যই প্ৰদান কৰিব সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্য, নিৰ্ধাৰিত জে এফ এম চিত পাৰিৱেশিক কাৰ্যক্ৰম আৰু উৎপাদন সক্ষমতা। লগতে বহনক্ষম ব্যৱস্থাবে গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ আৰু জীৱিকাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সমলো লাভ কৰিব। বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই তলৰ প্ৰকাৰসমূহ বিবেচনালৈ আনিছে :

- ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা বনাঞ্চলসমূহ আৰু
- খ) গাঁওবাসীৰ মাটি আৰু নিৰ্ধাৰিত বনাঞ্চলৰ বাহিৰৰ মাটিত বৃক্ষ ৰোপণ বা বৃক্ষ ৰোপণ কৰিবলগীয়া এলেকা

ওপৰৰ দুয়োটা বিভাগৰ বাবে বিতং আলোচনা তলত দিয়া হ'ল :

৯.১ঃ বনাঞ্চলসমূহ আৰু সেইবোৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ অৱস্থা সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-১ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ উঃ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল লাট : চাপানলা উপাদান :	২০০	২	ভাল এলেকা : ২০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ০ হেক্টৰ	৯ মাহৰ বেছি
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
অৱস্থানঃ বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰঃ আৰ্দ্ৰ ঋতুকালীন মিশ্ৰিত অৰণ্য ভি এফ/অন্যান্য	১০০	২	ভাল এলেকা : ০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ১০০ হেঃ	৯ মাহৰ বেছি
মুঠ	৩০০		ভাল এলেকা : ২০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ১০০ হেঃ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা হোৱা আলোচনা

এইটো দেখা গ'ল যে বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ৩০০ হেক্টৰ বনাঞ্চলৰ অন্তৰ্গত, য'ত ২০০ হেক্টৰ 'ভাল' (ঘনত্ব ৪০ শতাংশতকৈ কম) আৰু বাকীখিনি 'ক্ষতিগ্ৰস্ত'।

৯.১.১। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ :

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহ সাৰুৱা বালিয়া আৰু বঙা মাটিৰ প্ৰকাৰ মাটিত অৱস্থিত। তলৰ তালিকাত মাটিৰ প্ৰকাৰৰ কিছুমান বৈশিষ্ট্য দিয়া হ'ল।

তালিকা- ২ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	মধ্যম	মধ্যম
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	মধ্যম	মধ্যম
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	—	—
(খ) বোকামাটি	—	—
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	—	—
(ঘ) বালিচাহি	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে, বনভূমিৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল :

(ক) বালিয়া আৰু বঙা

(খ) পলসুৱা

৯.১.২। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত বৰ্তমান উপলব্ধ উদ্ভিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	শাল, চেগুণ, তিতাচপা	শ্বৰেয়াৰোবাস্টা, টেক্টোনাথ্ৰেণ্ডিচ, মিচেলিয়াচাম্পাচা
সহযোগী	গমাৰি, আমলখি, কৰৈ, অৰ্জুন	মেলিনিয়াৰবৰিয়া, কিৰগেনেলিয়াৰেক্টিকুলাটা, আলবেজিয়াপ্ৰচেৰা, টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
জোপোহা		
ঔষধি উদ্ভিদ	ওটেঙা, শিলিখা, বহেৰা	ডিল্লেনিয়াইণ্ডিকা, টাৰ্মিনেলিয়াচাবুজা
উৎপাদন	বাঁহ প্ৰজাতি	
অন্যান্য, যদি আছে		

৯.১.৩ : অতীতৰ বনগাঁও পৰিচালনা

অতীত বৰঘাট জে এফ এম চিত গ্ৰহণ কৰা বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল :

ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ৯৭টা

খ) অন্তৰ্ভুক্ত জনসংখ্যা : ৪৮৫জন

গ) কাৰ্যসূচীৰ সাৰাংশ

১) যুটীয়া পেট্ৰোলিং

২) অবৈধতা সম্পৰ্কত তথ্য সবৰবৰাহ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৪ : বন উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে স্থানীয় ৰাইজৰ বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত প্ৰদান কৰা হ'ল :

তালিকা : ৪ (ক) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো

পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বন উৎপাদন

বন উৎপাদনৰ নাম	গড় পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয়তা		বৰ্তমান কেনেদৰে পোৱা হয়	উৎস
	প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰিমাণ	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	প্ৰতিদিন হিচাপে	৩২ টন প্ৰতিমাহ		ঘৰুৱা মৰা-শুকান কাঠ
ঘৰৰ বাবে কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৫০০ ডাল ডাঙৰ বাঁহ	ঘৰুৱাভাৱে	বাঁহ আৰু কাঠ
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	১৫০ ডাল		ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা-বাঁহ	প্ৰতিদিন হিচাপে	২০০-২৫০ মিটাৰ		ৰোপণ কৰিব পৰা মাটি আৰু বন
পশু খাদ্য	প্ৰতিদিন হিচাপে	২ বস্তা		ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	বছৰি		বাঢ়নী, বাঁহ, খেৰ বেত আদি	ঘৰুৱা আৰু বন
অন্যান্য				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

বৰঘাট জে এফ এম চিত ৯৭টা পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা

বৰঘাট গাঁৱত বছৰি নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা বন উৎপাদন তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকা : ৪ (খ) : বন উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা— বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বাবে

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীক প্ৰয়োজন (প্ৰতি বছৰে কেজি) (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	২০৫০ টন	
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৩৭২০ ডাল	
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰুকাঠ	৯৮০ ডাল	
খুঁটা-বাঁহ	১৭২০০ মিটাৰ	
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	১২২ বস্তা	
এন টি এফ পি		
অন্যান্য- বাঢ়নী	১০৫০০ কেজি	

উৎস : ওপৰৰ তালিকা : ৪ (ক) আৰু গাঁওবাসীৰ তথ্যৰ পৰা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

(*) পৰিয়ালৰ গড় প্ৰয়োজনীয়তাৰ আনুমানিক পৰিমাণ (তালিকা : ৪ (ক) × ১৩১ পৰিয়াল।

৯.১.৫ : গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি, গাঁওবাসীয়ে এই সামগ্ৰীসমূহ স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ দ্বাৰাও বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ আহিছে। বৰঘাট জে এফ এম চি গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন তলৰ তালিকাত দিয়া হৈছে।

তালিকা : ৫ (ক) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন

বন উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ উৎস
	বছৰ/মাহ	সংগ্ৰহ কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত গড় পৰিমাণ (কেজি)	
কাঠখৰি	বৰ্ষা/শৰৎ	৬৮	২৬ কেজি/পৰিয়াল /দিন	ঘৰুৱা আৰু বন
ঘৰৰ বাবে কাঠ	শৰৎ	২০-২২	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	বছৰি	৩০-৩৫	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বাঁহ	এপ্ৰিল-মে'	৬০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা	এপ্ৰিল-মে'	৬০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	নিয়মীয়া নহয়	২০-২৫	২০-২৫ মিটাৰ	ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	ডিচে-জানুৱাৰী	৪০-৫০	১৫০-২৫০ কেজি	
অন্যান্য				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ সংযোজনত, তলৰ তালিকাত অতিৰিক্ত তথ্য প্ৰদান কৰা হ'ল :

তালিকা : ৫ (খ) : বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য (বৰঘাট জে এফ এম চি)

(পি আৰ এৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পূৰণ কৰা)

বন উৎপাদনৰ নাম	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি)	কেনেদৰে বিপণন হয়	বন উৎপাদন বিক্ৰীৰ পৰা প্ৰতি পৰিয়ালৰ গড় উপাৰ্জন
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ			
খুঁটা			
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি			
অন্যান্য			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৬ : বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণন

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা তলত সাৰাংশত দিয়া হ'ল— পূৰ্বৰ উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

তালিকা : ৬ : বৰঘাট জে এফ এম চি গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজন

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজন (কেজি প্ৰতি বছৰ) তালিকা : ৪ (খ)ৰ পৰা	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি) তালিকা : ৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা (কেজি)
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ/ খুঁটা	১৯৮ মিটাৰ		
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি -খৰ	১২০০ বস্তা		
অন্যান্য			

উৎস : এই অধ্যায়ৰ তালিকা : ৪ (খ) আৰু ৫ (খ), পূৰ্বৰ পৃষ্ঠাত দিয়াৰ দৰে।

৯.২ : বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১: সুৰক্ষাৰ সমস্যা

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-২ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্বপূৰ্ণ (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় জন্তু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ-অন্য এলেকাৰ জন্তুৰ	হয়	হয়
অবৈধ গছকটা কাৰ্য	হয়	হয়
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	হয়	হয়
আকস্মিক অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনাঞ্চলৰ ভূমিত বেদখল	হয়	হয়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে ওপৰৰ জে এফ এম চিটোৱে সন্মুখীন হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ হ'ল :

- ক) পেট্ৰোলিঙৰ জৰিয়তে অবৈধ গছকটা ৰোধ কৰা
- খ) স্থানীয় অঞ্চলত সজাগতা সৃষ্টি কৰা।

৯.২.২ঃ বনাঞ্চল হ্রাসৰ কাৰণ

বৰঘাট জে এফ এম চিত বনাঞ্চল হ্রাসৰ মূল কাৰণ তলত দিয়া হৈছে :

- ক) জন্তুৰ চাৰণ
- খ) অবৈধভাৱে গছকটা কাৰ্য।
- গ) কাঠখৰি সংগ্ৰহ

(উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।)

৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

তলৰ উপ-শাখাবোৰত বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উপাদানসমূহৰ ভিতৰত সুৰক্ষা পৰিকল্পনা, বাসস্থান উন্নয়ন, জলাশয় সংৰক্ষণ, মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত নিৰাময়, পৰিবেশ পৰ্যটন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰামৰ্শ), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, পৰিচালনা আৰু অন্যান্য দিশসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে।

৯.৩.১ বন সুৰক্ষা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা তলত দিয়া হৈছে, পূৰ্ব উপ-শাখা ৩ ত আলোচনা কৰাৰ দৰে। বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা কাৰ্যসূচী আলোচনা কৰা হ'ল।

তালিকা-৮ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা : ৩.৭ৰ পৰা প্ৰয়োজন মতে পূৰণ কৰিব লাগিব)	বন এলেকাত অৱস্থিতি	বিষয়সমূহৰ জোখ-মাখ (দৈৰ্ঘ্য, কালি, আকাৰ আদি)	সময় সীমা	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ/মধ্য/নিম্ন)
ই পি আৰ চি/জে এফ এম চি বন এলেকা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে সুৰক্ষা বাহিনীৰ কৰ্তব্য	বনগাঁও এলেকা	-	দিন-ৰাতি	মধ্যম

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে বৰঘাট জে এফ এম চি (উচ্চ-মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে)ত গ্ৰহণ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ সুৰক্ষা বিষয়সমূহৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়াৰ দৰে দেখা গৈছে।

- ক) বৃক্ষৰোপিত এলেকা সুৰক্ষা প্ৰদান
- খ) দিন আৰু ৰাতিৰ ভাগ মধ্যমীয়া সুৰক্ষা কৰ্তব্য

৯.৩.২ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত জে এফ এম চি বন এলেকাৰ বাবে গ্ৰহণ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-৯ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময়	প্ৰয়োজনীয়তা (হয়/ নহয়)	জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/ নহয়)	মাহ/বছৰ কেতিয়া গ্ৰহণ কৰা হ'ব	পৰিচৰ্যাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত এলেকাৰ সম্প্ৰসাৰণ (হেঃ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰ সৃষ্টিকৰণৰ	হয়	হয়	-	৫০
গছৰ গজালিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	-	৫০
জলাশয় পৰিচৰ্যা	হয়	হয়	-	৫০
জলাধাৰ	হয়	হয়	-	৫০
ঘাঁহ -বন নিৰ্ৰণি	হয়	হয়	-	
বাঁহ ৰোপণ	হয়	হয়	-	
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	-	৫০
মুঠা উভলা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৫০
কলম দিয়া আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৫০
বাস্তৱিক বেৰ	হয়	হয়	-	
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	-	১০০
অন্যান্য কৰ্মসূচী	হয়	হয়	-	

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত পৰিচৰ্যা কৰ্ম আঁচনিসমূহ হ'ল :

৯.৩.৩ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কৰ্ম আৰু সৃজন

ওপৰৰ সম্পৰ্কত বিতং তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পিত বনোন্নয়ন

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২০ হেক্টৰ	হয়	থলুৱা	৪×৪
খণ্ড ৰোপণ	২০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	বিশেষ	২×২
নিম, আমলখি, মছৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	১০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	স্থান বিশেষ	২×২
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	১০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	স্থান বিশেষ	২×২
পোনপটীয়া ৰোপণ	১০ হেক্টৰ	৫ খণ্ড	থলুৱা	২×২
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ)	৮০ হেক্টৰ			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪ বনোন্নয়ন পৰিকল্পন— বছৰেকীয়া লক্ষ্য

দহ বছৰ সময়ৰ বাবে ওপৰৰ ক্ষেত্ৰত বছৰেকীয়া লক্ষ্য তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ (ক) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য

(বছৰ-১-৫)

নিৰাময়	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মছৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
ঘাঁহ-বন নিৰণি	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

তালিকা-১০ (খ) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য
(বছৰ-৬-১০)

নিৰাময়	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্রাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ডৰোপণ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মথুৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
ঘাঁহ-বন নিৰণি	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.১ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত উল্লিখিত নাৰ্ছাৰীৰ প্ৰকাৰসমূহৰ ওপৰত
নিৰ্ভৰশীল :

- ক) জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰী সহিত)
খ) অন্যান্য নাৰ্ছাৰী— আত্মসহায়ক গোট আৰু ব্যক্তিগত

বিতং বৰ্ণনা তলত দিয়াৰ দৰে

জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাখনত বিতংভাৱে দিয়া হৈছে। ইয়াত জে এফ
এম চি কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীও অন্তৰ্ভুক্ত।

তালিকা-১১ (ক) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীৰ বিষয়ে তলত বৰ্ণনা কৰা হৈছে :

তালিকা-১১ (খ) : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
জে এফ এম চিৰ ওচৰত অন্য কোনো নাৰ্ছাৰী পোৱা নগ'ল				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.২ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা — ১০ বছৰ

বৰঘাট জে এফ এম চিত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল :
এই পৰিকল্পনাই দহ বছৰ সময় সামৰি লৈছে।

কাঠ প্ৰজাতি

তালিকা-১২ (ক) : বৰঘাট জে এফ এম চিত কাঠখৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(ক) বাঁহ

তালিকা-১২ (খ) : বৰঘাট জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(খ) ইন্ধন খৰি ৰোপণ

তালিকা-১২ (গ) : বৰঘাট জে এফ এম চিত ইন্ধন খৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(গ) এন টি এফ পি/ঔষধি উদ্ভিদ

তালিকা-১২ (ঘ) : বৰঘাট জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ঔষধি উদ্ভিদ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৩ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি পৰিকল্পনা

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ বাবে পৰিকল্পিত অন্যান্য কৰ্মসূচীসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১৩ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি

কৰ্ম আঁচনি	প্ৰয়োজনীয়তা	দায়িত্ব হয়/ নহয়	মাহ/ বছৰ	কালি (হেক্টৰ)

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৪ বিপণন কাৰ্যকলাপ

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বিপণনৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ক) স্থানীয় বজাৰৰ সুবিধা
- খ) মূল্য সংযোজন
- গ) সমূহীয়া কাম-কাজ বৃদ্ধি

৯.৫ প্ৰত্যাশিত সুফল

এই উপ-বিভাগত বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ ফলত পোৱা সুফলসমূহ আৰু সেইবিলাকৰ বিতৰণৰ পদ্ধতি আলোচনা কৰা হৈছে।

৯.৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফল

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ উপৰোক্ত বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষাৰ কাৰ্যৰ বাবে এই সুফলসমূহ প্ৰত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা-১৪ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ জৰিয়তে প্ৰত্যাশিত সুফলসমূহ

সামগ্ৰী	মাহ	বছৰ নিৰ্দেশনা	পৰিমাণ
কাঠখৰি	অক্টোবৰ-ফেব্ৰুৱাৰী	৭ম-১০ম বছৰ	১৫০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	মাৰ্চ-এপ্ৰিল	২০শ বছৰ	২৫০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	মাৰ্চ-মে'	৪ৰ্থ বছৰ	৩০০
বাঁহ	নৱে-মাৰ্চ	৪ৰ্থ বছৰ	১৫০০
খুঁটা	মাৰ্চ-আগষ্ট	৪ৰ্থ-৫ম বছৰ	২০০
বনাঞ্চলৰ গছ-ঘাঁহৰ পৰা পশু খাদ্য	অক্টো-মাৰ্চ	১ম বছৰ	২০০
এন টি এফ পি	নৱে-জানুৱাৰী	২য় বছৰ	২০০০ কেজি
মজুৰি	৩০০ টকা প্ৰতিজনৰ		
অন্যান্য————			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৫.২ অংশীদাৰিত্ব

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ বাবে অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচীৰ লাভালাভ তলত নিৰ্দেশ কৰা হৈছে।

তালিকা-১৫ : বৰঘাট জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচী

পদ্ধতি	বিষয়
সমভাৱে বিতৰণ	কাঠ, কাঠখৰি, বাঁহ আদি
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ	এন টি এফ পি
অন্য পদ্ধতি	উৎপাদন বৃদ্ধি পদ্ধতিৰ বাবে এখন সূচী

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

১০। প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা ক্ৰমে জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰত্যেকটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথক পৃথককৈ প্ৰস্তুত কৰা নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	কৰ্মশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	পুঁজি	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি		✓			✓	✓	
এন জি অ'		✓			✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা		✓			✓		
বন বিভাগ		✓				✓	
সংশ্লিষ্ট বিভাগ		✓					

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমচি	বনবিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠা	ভাৰত চৰকাৰ/কৰ্প'ৰেট
সৌৰশক্তি		✓	✓			✓
সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীট লাইট		✓	✓			✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন		✓	✓		✓	✓
বন্ধন গেছ		✓			✓	✓
পাৱাৰ পাম্প		✓	✓			✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		✓			✓	✓
সামূহিক সভাঘৰ আৰু জেএফএমচি কাৰ্যালয়		✓	✓			
পথ		✓	✓			
জল আৰু অনাময়		✓	✓			✓
বিদ্যালয়						
স্বাস্থ আন্তঃগাঁথনি		✓	✓		✓	✓
জৈৱিক কৃষি/ কেঁচু সাৰ		✓	✓		✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমটি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা		✓	✓		✓	
বাসস্থান উন্নয়ন		✓	✓		✓	
নাৰ্ছৰী উন্নয়ন		✓			✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী-মানুহ সংঘাত		✓				
চৰণীয়া স্থান নিয়ন্ত্ৰণ		✓	✓			
পৰিৱেশ-পৰ্যটন		✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজন অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

একত্ৰীকৰণ তালিকা তলত উল্লেখ কৰণ হ'ল—

ক্রমিক নং	পৰিকল্পনা	মুঠ ধন (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	মৎস্য পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	বাণিজ্য আৰু ব্যৱসায়		
৬	হস্তশিল্প		
৭	যন্ত্ৰপাতি		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰকৰণ		
৯	পেকিজিং আৰু মাৰ্কেটিং		
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ, হাইব্রীড ষ্ট্ৰীটলাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	ৰক্ষন গেছ		
৫	পাৰাৰ পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	সামূহিক সভাঘৰ আৰু জে এফ এম চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	জল আৰু অনাময়		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / কেঁচুসাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্ছাৰী		
২	১০ হেক্টৰ কাঠখৰি ৰোপণ		
৩	জলাশয় নিষ্কাশন		
৪	বন্যপ্ৰাণী আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ বাহিনী		
৫	শস্য বীমা		
৬	জীৱন বীমা		
৭	পশুখন বীমা		
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হুস্কালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্রমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষার্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্রস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্রস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিশালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা : বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্রস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্রস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কেৱাড গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কেৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

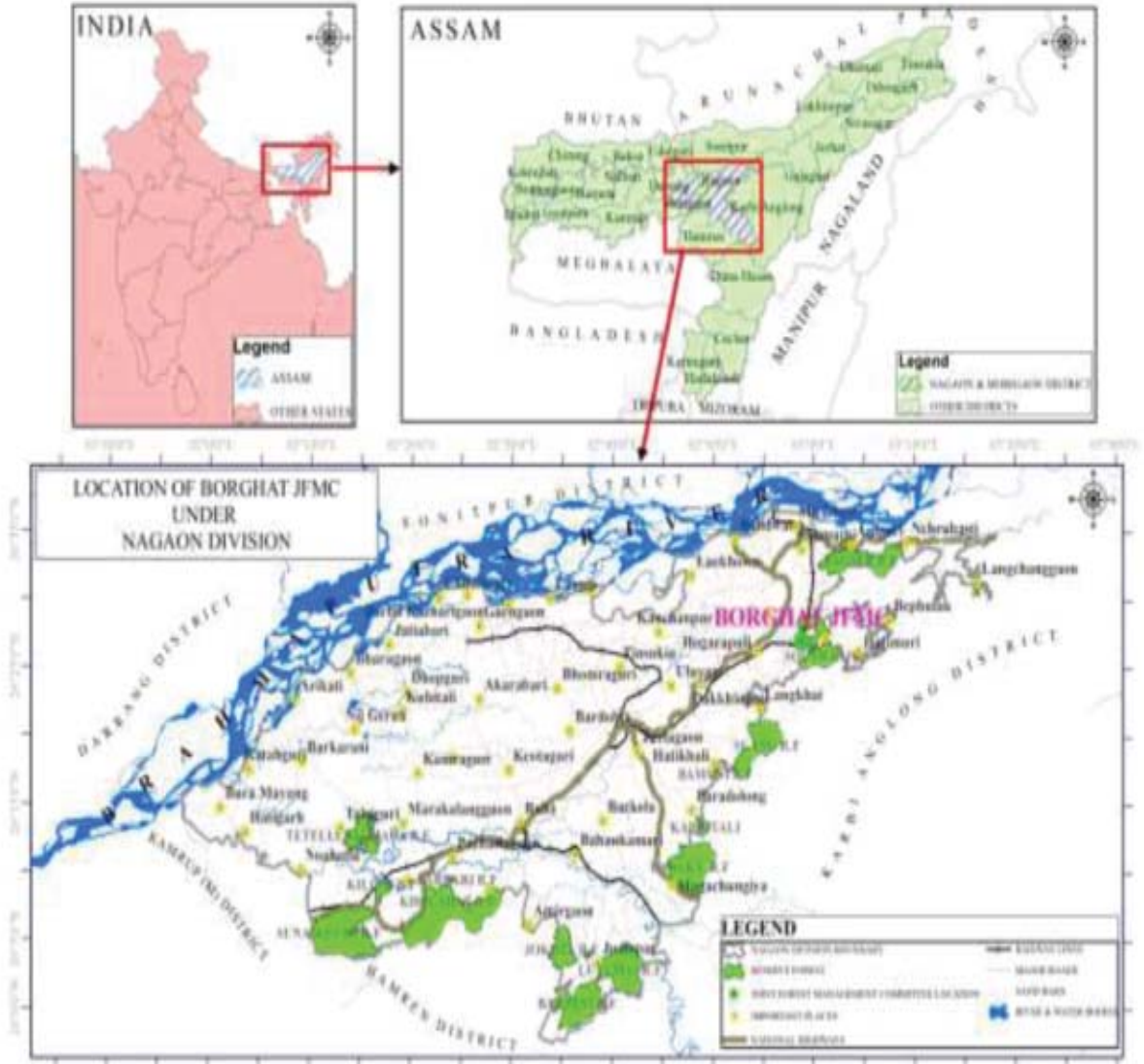
যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) : আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে জে এফ এম চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। জে এফ এম চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নীত কৰিব লাগে। জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

পৰিশিষ্ট তালিকা

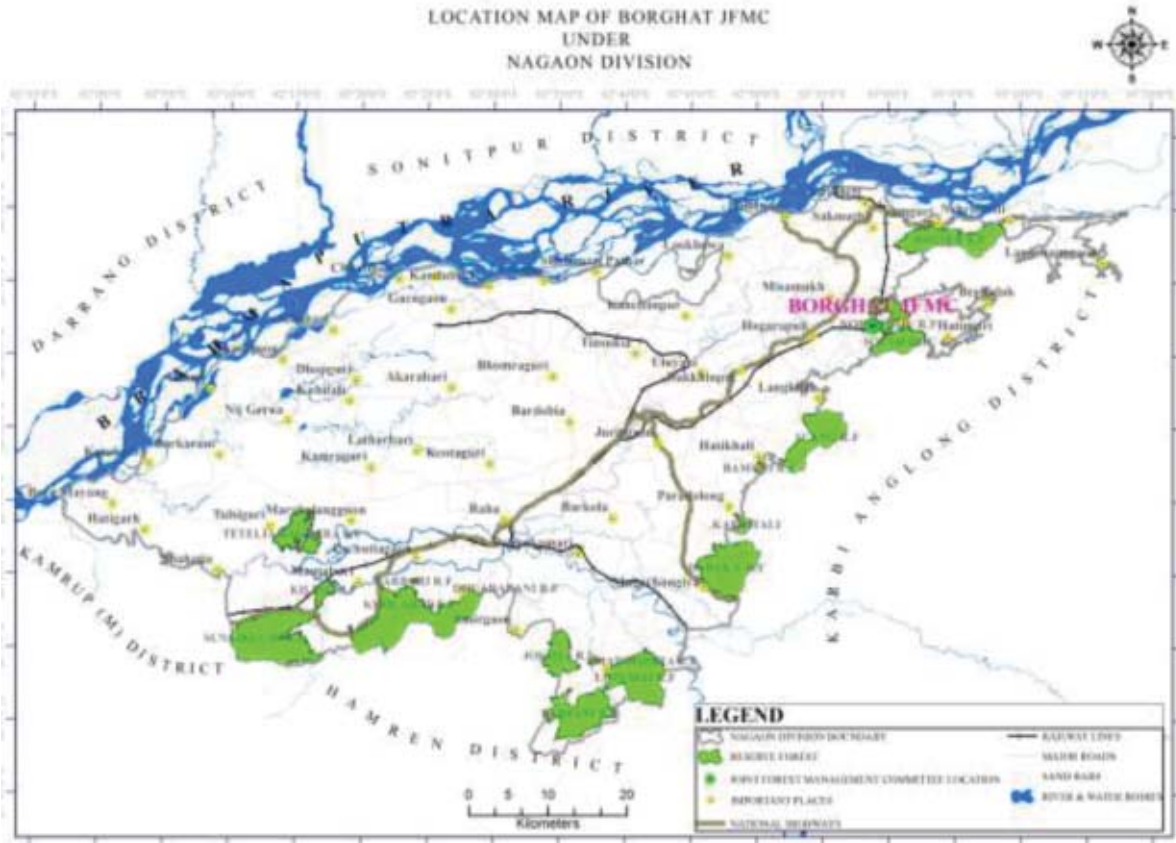
পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
i (ক)	ভাৰতত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
i (খ)	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
ii	জে এফ এম চিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা
iii (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
iii (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
iv	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল
v	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
vi	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)
vii (ক)	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায় আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ
vii (খ)	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
vii (গ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
viii	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
ix (ক)	বৰঘাট জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
x	আলোকচিত্ৰ
xi	জি পি এছ স্থানাংক

পৰিশেষ — I (ক)

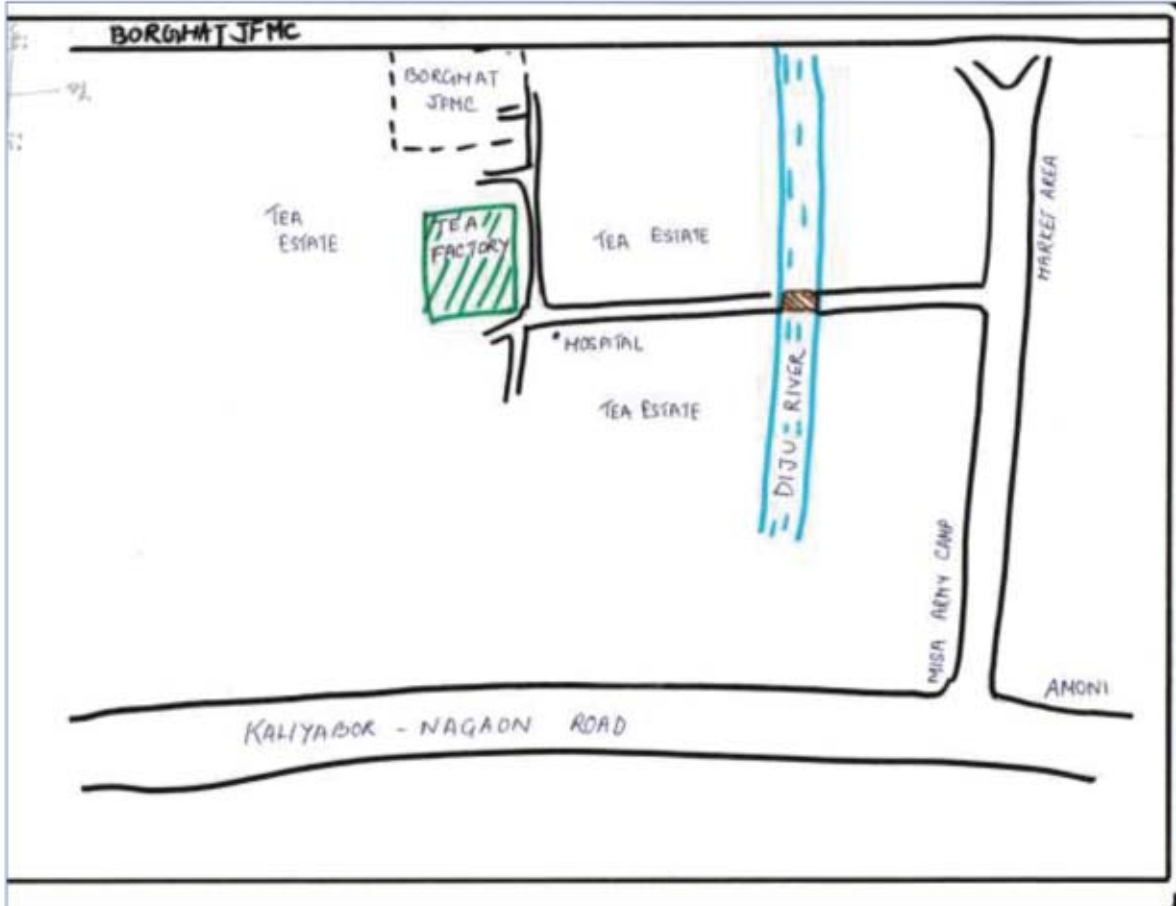
ভাৰতত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

পৰিশেষ— I (খ)
বৰঘাট জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

পৰিশেষ — II
জে এফ এম চিটলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা

পৰিশেষ— III (ক)
জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ

GOVT. OF ASSAM
OFFICE OF THE CONSERVATOR OF FORESTS : UPPER ASSAM SOCIAL
FORESTRY CIRCLE : NAGAON-CUM-CHAIRPERSON FDA'S
NAGAON : : ASSAM

Registration No. UASFC/2008-09/NGG-NAP/21

Date.-30/06/08

REGISTRATION OF JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE

The**BORGHAT**.....Joint Forest Management
Committee formed under.....**NORTHERN RANGE SALONAH**.....within the jurisdiction
of.....**NAGAON (T) DIVN.**.....in the District of.....**NAGAON**.....is hereby registered
in the Office of the Conservator of Forests, Upper Assam Social Forestry Circle, Nagaon.

The Registration of the Committee has been done to facilitate implementation of
forestry related project through JFMC's under FDA.

Dated.- Nagaon the
30th June/ 2008

(T.V. Reddy IFS)
Conservator of Forests
UA(SF) Circle-Cum-Chairperson
FDA Nagaon, Assam.
Chair - Person
Nagaon
Conservator of Forests, U.A.S.F. Circle,
Nagaon (Assam)

পৰিশেষ— III (খ)
বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

Page 1 - 2015

FORMAT OF AGREEMENT TO BE EXECUTED BETWEEN
THE JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE AND
ASSAM PROJECT ON FOREST AND BIODIVERSITY CONSERVATION SOCIETY (APFBC)

ARTICLES OF AGREEMENT

Agreement No. & Date (To be filled up by the Divisional Forest Officer)

This deed of Agreement made in the form of Agreement on the 1st day of Dec/2015 between the Divisional Forest Officer, Nagaon Division, Nagaon Department of Forest, Assam on behalf of the Project Implementation Unit of the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation Society (APFBC; hereinafter referred to as the first Party) and the President, Treasurer and Member-Secretary of the Executive Committee duly elected by the General Body of the Banghat J.F.M.C. Joint Forest Management Committee Village Banghat, unnes P.O. Salona Panchayat West Kalidoh Block Naf Kalidoh Sub-Division Kalidoh District Nagaon (hereinafter referred to as the Second Party) to execute the project works under the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation (APFBC; hereinafter referred to as Project Works) on the following terms and conditions for proper protection and development of the Forest(s) Plantation(s) assigned to this committee as per the schedule hereunder.

SCHEDULE

- a. Name of the Joint Forest Management Committee Banghat J.F.M.C.
- b. District Nagaon
- c. Division Nagaon
- d. Range N.R. Salona
- e. Section Salona sub-Block
- f. Beat 75 Ha.
- g. Block/Compartment No:
- h. Area(Ha)
- i. Boundary:

North	<u>Kalidoh Tea Est.</u>	East	<u>Amgumi Lenglong</u>
South	<u>South Orju R.F.</u>	West	<u>Banghat Tea Est.</u>
- j. Pictorial Map showing JPMC area (not to scale)

Contd..

Disbursement of Funds

1. The Second Party shall open a Joint Current Account in the name of 'Forestry Account and Community Account' in any Nationalized Commercial Banks, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
2. The First party in consultation with the Circle Conservator shall nominate an Officer not below the rank of Forester-I for opening and operating the Joint Account in the name of 'Forestry Account' as per the guidelines prescribed in the APFBC Operational Manual and/or JMC&EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
3. The necessary funds to the Second Party shall be released by the First Party as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

Maintenance of Accounts

1. The second party shall maintain separate accounts for all expenditure incurred out of the fund provided from time to time for execution of Project works. Such Accounts shall be made available to the First Party or Project Implementation Unit or its authorized representatives for the purpose for inspection. The First Party shall be responsible for submission of expenditure statement and also necessary records to the PMU, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
2. The First Party and also the Second Party shall have to maintain a register where all relevant data of civil works and inputs receipt records etc. shall be maintained properly. The register shall be kept open for all inspecting officers relating to the implementation of the APFBC.
3. In case of any event of misuse of funds, the First Party shall have right to stop operation of the Bank Accounts of the Second Party and to be followed by enquiry as may be deemed proper by the First Party.

Completion of Project work

1. The Project Work shall be completed within the time frame of the annual action plan prepared as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

Boundaries and responsibilities of the First party

The First party in consultation with the respective Circle Conservator shall demarcate the forest area, where the Second Party shall be allowed to undertake all the project activities and discharge all the responsibilities as per the guidelines

Contd..

prescribed in the APFBC's JFMC & EDC Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

- (c) The First Party shall ensure that the activities of the Second Party are in accordance with the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual and JFMC & EDC Manual, other rules, instructions and directions of Government of India and Government of Assam in Force.
- (d) In such case as the Second Party can undertake the task, any Forest Officer not below the rank of the Range Officer, as nominated by the First Party, shall prepare estimates for works.
- (e) The First Party in consultation with the PMU, APFBC Society shall impart training to Joint Forest Management Committee members on aspects of Forest Management including basic inventory collection, management planning, map interpretation, silviculture, nursery raising, grafting of HYV, etc.
- (f) The First Party shall have the right to instruct to stop or suspend any activity at any stage if there is any deviation from the specification prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party, or violation of any of the terms of this agreement and demand recovery of its payments.

Duties and responsibilities of the Second Party:

- (i) Apart from observing all the duties and responsibilities as prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party, the Second Party shall be responsible to manage and implement all the decisions of the Joint Forest Management Committee.
The Second Party shall be responsible for maintaining the records of the proceedings and other documents like Chequebooks, joint Account, Minutes Book, Executive Committee Resolution book, Annual Plan, Micro-plan and Estimates for Works etc.
- (ii) The Second Party shall assign duties and responsibilities to the members and may constitute sub-committees as needed with a view to ensure implementation of the Joint Forest Management Committee micro-plan and for effective discharge of their prescribed duties and responsibilities.
- (iii) The Second Party in consultation with the General Body shall evolve methodology on all issues relating to membership, conflict resolution, encroachments, customary rights and benefit sharing.
- (iv) The Second Party shall prepare a Micro Plan for Project Works as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- (v) It shall be the responsibility of the Second Party to account for and manage the funds and other resources received from the Government, other sources and the funds internally generated, in accordance with sound financial standards and practices.
- (vi) The Second Party shall identify and fix the responsibility on the members of the Joint Forest Management Committee who commit specific offences like grazing

Contd..

- in forest and plantation areas, non-cooperation and disobedience towards decisions of the General Body and Executive committee and inflict Penalties as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFM & A.F.P.C. Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- The Second Party shall ensure that the procurements are made as specified in the Procurement Procedure Manual of the APFBC Society as provided by the First Party and also as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- The Second Party shall be responsible for bringing any discrepancy or irregularity to the notice of the representative of the First Party
- The Second Party shall abide by the technical suggestion / direction of the First Party or his representatives
- The Second Party shall ensure that there is no mis-utilization of the fund during execution of the Project Works.
- The Second Party shall pay all duties, taxes and other levies payable against procurement of inputs
- The Second Party shall exercise its rights under this agreement in such manner as to protect the interests of the French Development Agency and First Party
- The second party shall be responsible for maintenance and security of the property / equipment, if any supplied to individuals / communities as part of the project and ensures the same is not mis-utilized.

Dispute Settlement

During execution of work, any dispute arises between the two parties, relating to any aspect of this agreement, the parties shall first attempt to settle the dispute through mutual and amicable consultation. If the dispute is not settled through such consultation, the matter may be referred for arbitration to the Chairman of the DACC

Signature of the First Party (Officers of the Forest Department, Assam.)

Name & Designation
(Divisional Forest Officer)
(Forest Range Officer)

Signature
Amit Chandra Sarma
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

Signature of the Second Party (Members of the Committee)

Name & Address

Signature

President	<i>Smt. Seekhdev Tamh</i>	1	<i>Seekhdev Tamh</i>
Member	<i>Smt. Divison Tamh</i>	2	<i>Seekhdev Tamh</i>
Member-Secretary	<i>Shri Kilonida Bhuyan</i>	3	<i>Bhuyan Fr. 1</i>

Contd..

Signature of Witnesses

Name & Address :

1. Sanyal Basu
2. Sanyal Basu
- 3.

Signature

1. Sanyal
2. Basu
- 3.

পৰিশেষ— IV
বৰঘাট জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল

COMMITTEE MEMBER OF BORGHAT J.F.M.C SALONA RANGE						
SL.NO	NAME	AGE	SEX	DESIGNATION	EDUATIONAL QUALIFICATION	CONTACT NO
1	TULSHI KEOT	23	M	PRESIDENT	H5	7035711932
2	PRANAB BORAH	35	M	MEMBER SECRETARY		
3	RUBINA TANTI	20	F	VICE PRESIDENT	HSLC	9508308908
4	TOFAN TANTI	23	M	TREASURER	H5	8822894153
5	BIVISON TANTI	30	M	MEMBER	NON	
6	KRISHNA TANTI	20	M	MEMBER	NON	7035881556
7	AMIR TANTI	24	M	MEMBER	NON	
8	BHUBAN TANTI	25	M	MEMBER	NON	
9	RAMDAS TANTI	50	M	MEMBER	NON	
10	SUKDEV TANTI	25	M	MEMBER	BA	9508308908

Shri- Tulsi Keot
President
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Pranab Ks. Borah Sr.
Member / Secretary
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Range Forest Officer
Northern Range Salona

পৰিশেষ— V

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ

Standing from left hand side: 1. Rubina Tanti (V.P) 2. Ramdas Tanti 3.Tofan Tanti 4.Amir Tanti 5.Biivison Tanti (Sitting Back line)6. BHuban Tanti 7. Krishna Tanti (in front Sitting) 8. Pranab Borah(absent)

থিয় হৈ বাঁওফালৰ পৰা সোঁফাললৈ : ১) ৰুবিনা তাঁতী (উপ-সভাপতি), ২) ৰামদাস তাঁতী, ৩) তুফান তাঁতী, ৪) আমিৰ তাঁতী, ৫) বিভিজন তাঁতী, ৬) ভূৰন তাঁতী, ৭) কৃষ্ণ তাঁতী, (সন্মুখত বহি) ৮) প্ৰণৱ বৰা (অনুপস্থিত)

পরিশেষ— VI

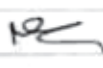
পি আর এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

26/3/17 Borghat JPMC PRA/FGD

26/3/17 Borghat JPMC PRA/FGD

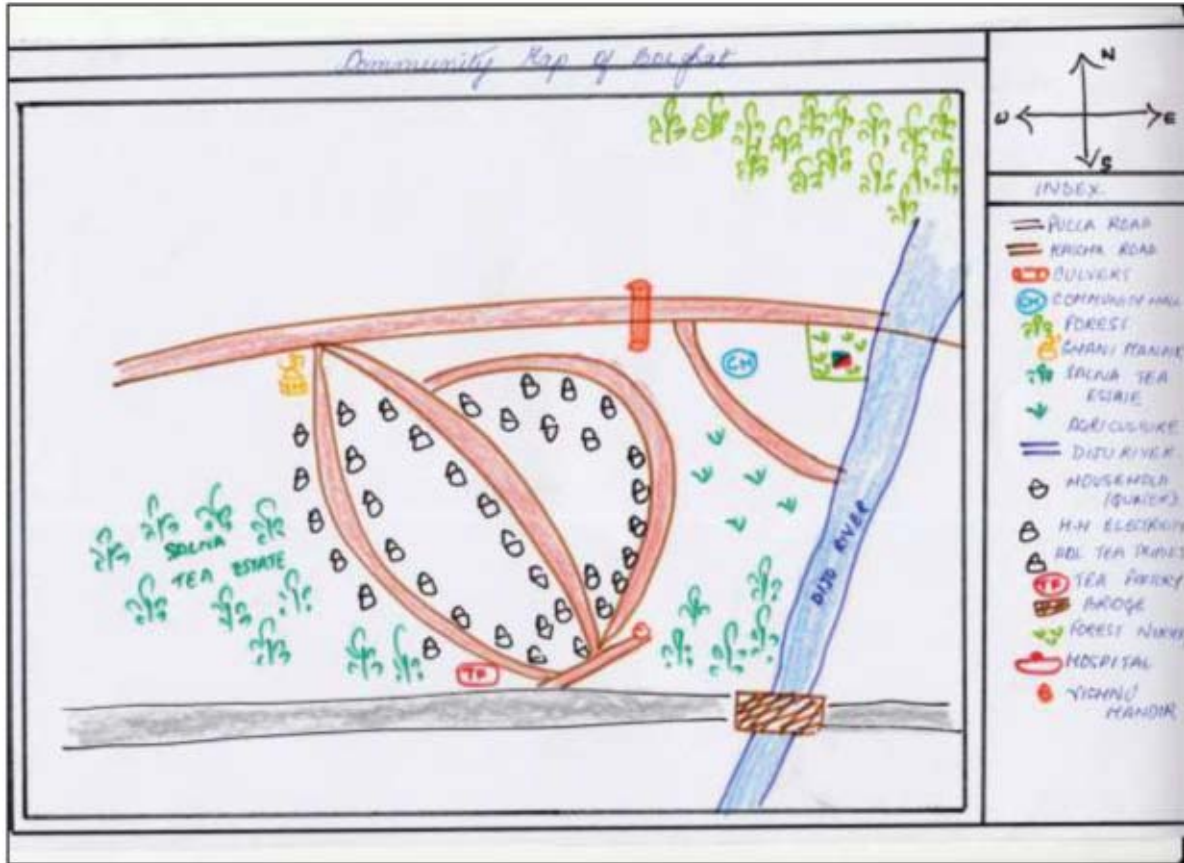
S.N	NAME	Village	phone	Signature
1	আমৰ তান্তি	বৰগাতি	9859249133	আমৰ তান্তি
2	আৰু তান্তি	বৰগাতি		আৰু তান্তি
3	আমৰ তান্তি	বৰগাতি	9577387102	আমৰ
4	Amor Tanti	Borghat	8486541926	Amor Tanti
5	Bali Ram	Borghat	8351934461	
6	Good Son Tam		7399806532	Good Son Tam
7	MODON TANTI	BGT	87	MODON TANTI
8	Sarun Janti	Borghat	7086805479	Sarun Janti
9	Kalm Kuy	"	7664033781	Kalm Kuy
10	Bimol (Banti)	"	NO	Bimol
11	Manta Tanti	"		MD
12	Kamal Tanti			
13	বিমল তান্তি			
14	Smit Kumar			
15	Rajib Tanti			
16	Sri Gousab Tanti	Borghat	9131228627	Sri Gousab Tanti
17	Sri Horichandra Tanti	Borghat	9854913515	Sri Horichandra Tanti
18	Sri Gousab Tanti	Borghat	7399371696	Sri Gousab Tanti
19	Sri Hemant Tanti	Borghat	9638185420	Sri Hemant Tanti
20	Lakshmi Kuy	Borghat	9399899509	Lakshmi Kuy
21	Lakshmi Kuy	Borghat		
22	Shiba Tanti	Borghat		
23	Narayan Tanti	Borghat	9864160101	Narayan Tanti
24	Madh. P. P.			
25	Sri Bishom Kanti		801129830	Sri Bishom Kanti
26	Umesh Kanti		Bentia	
27	Chaya Tanti			
28	Bismit Tanti			
29	Kamala Tanti			
30	Bijli Tanti			
31	Hana Tanti			
32	Kanti Tanti			
33	Kalucharan Tanti			

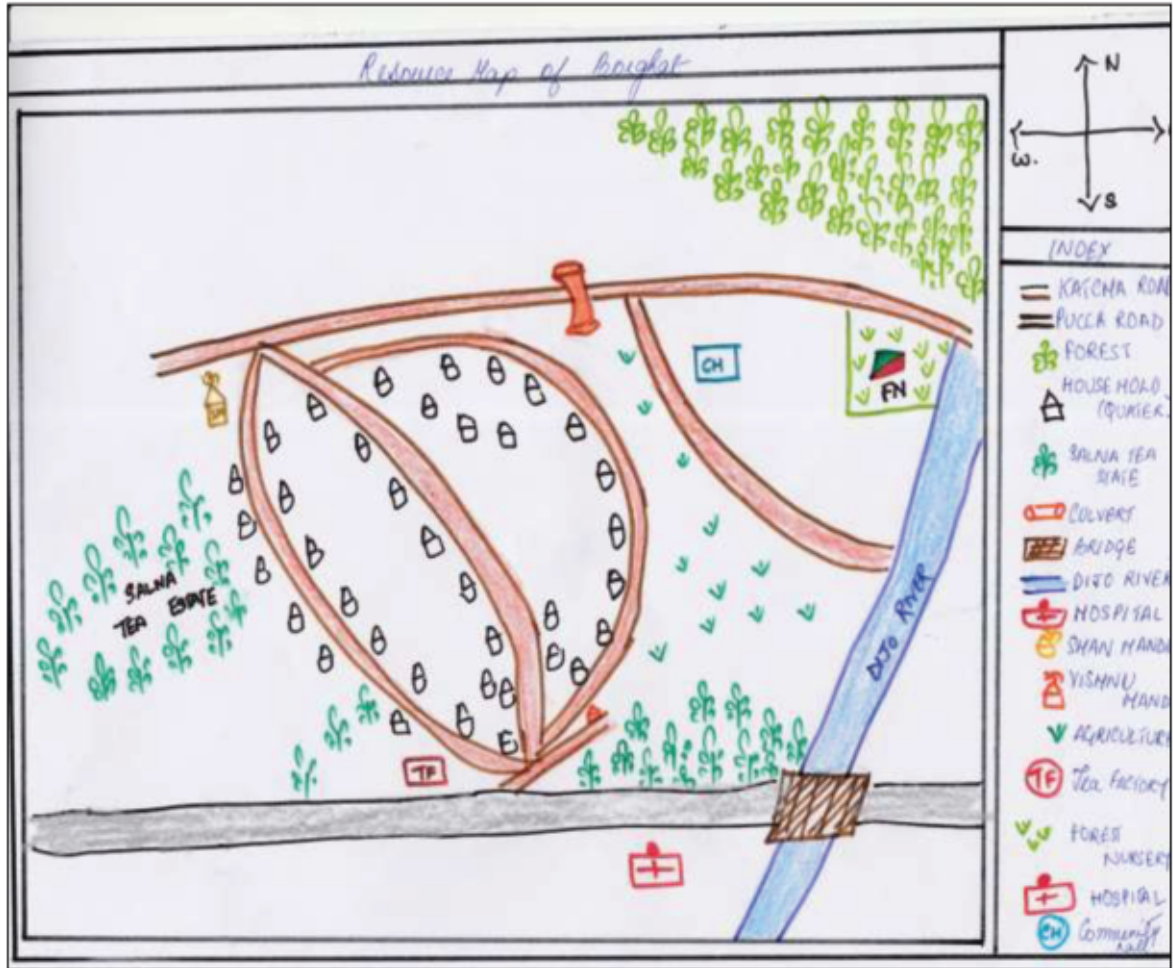
Contd..

Sl No	NAME	village	phone	signature
34	H/Praamoni Lakar			
35	Asmita tirthi			
36	Asmita tirthi			
37	Dhina tirthi			
38	Mimi Kaur			
39	Prachi Kaur			
40	Anurag			
41	Manoj Sharma			
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				

পৰিশেষ— VII (ক)

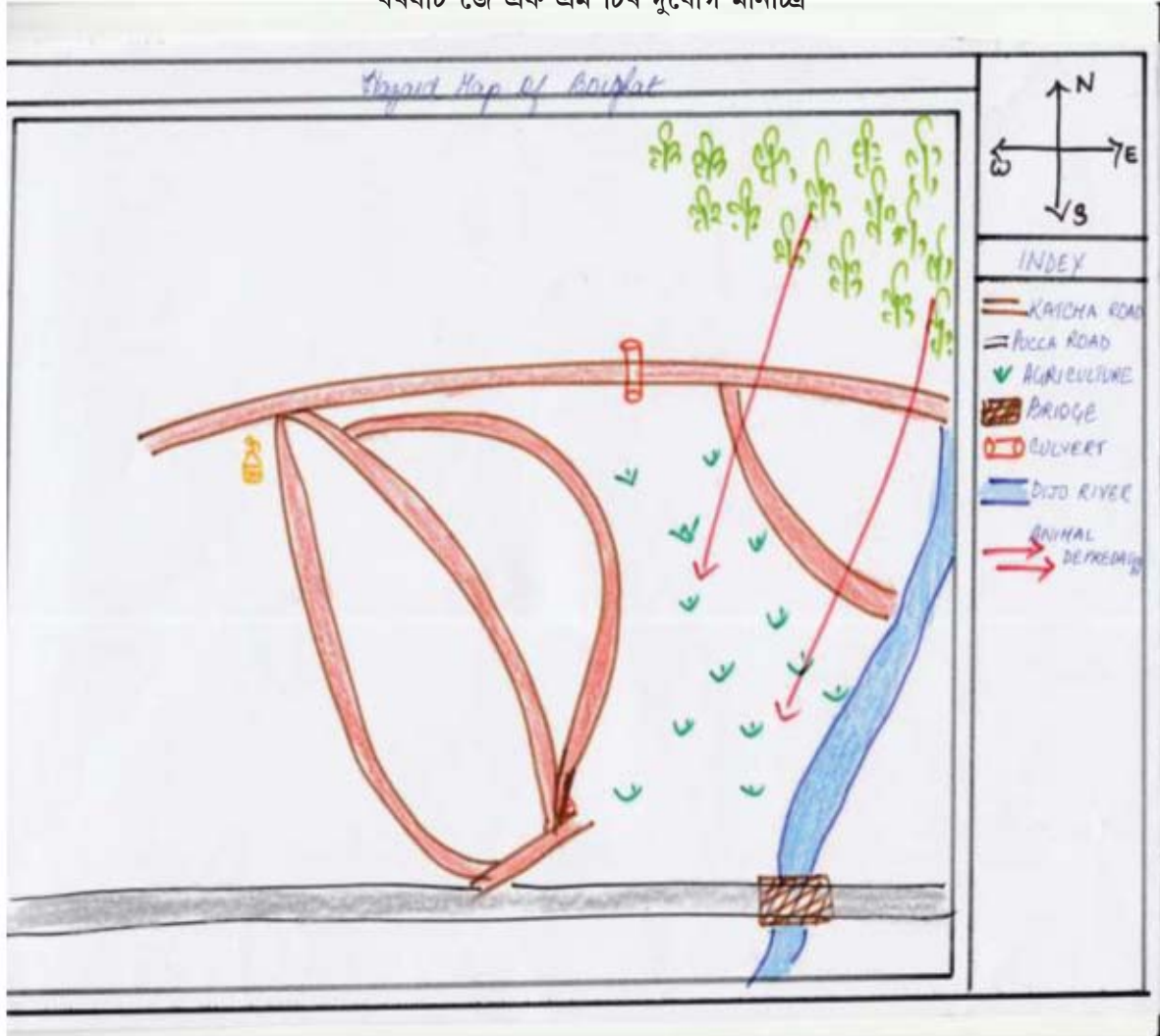
বৰঘাট জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায় আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ

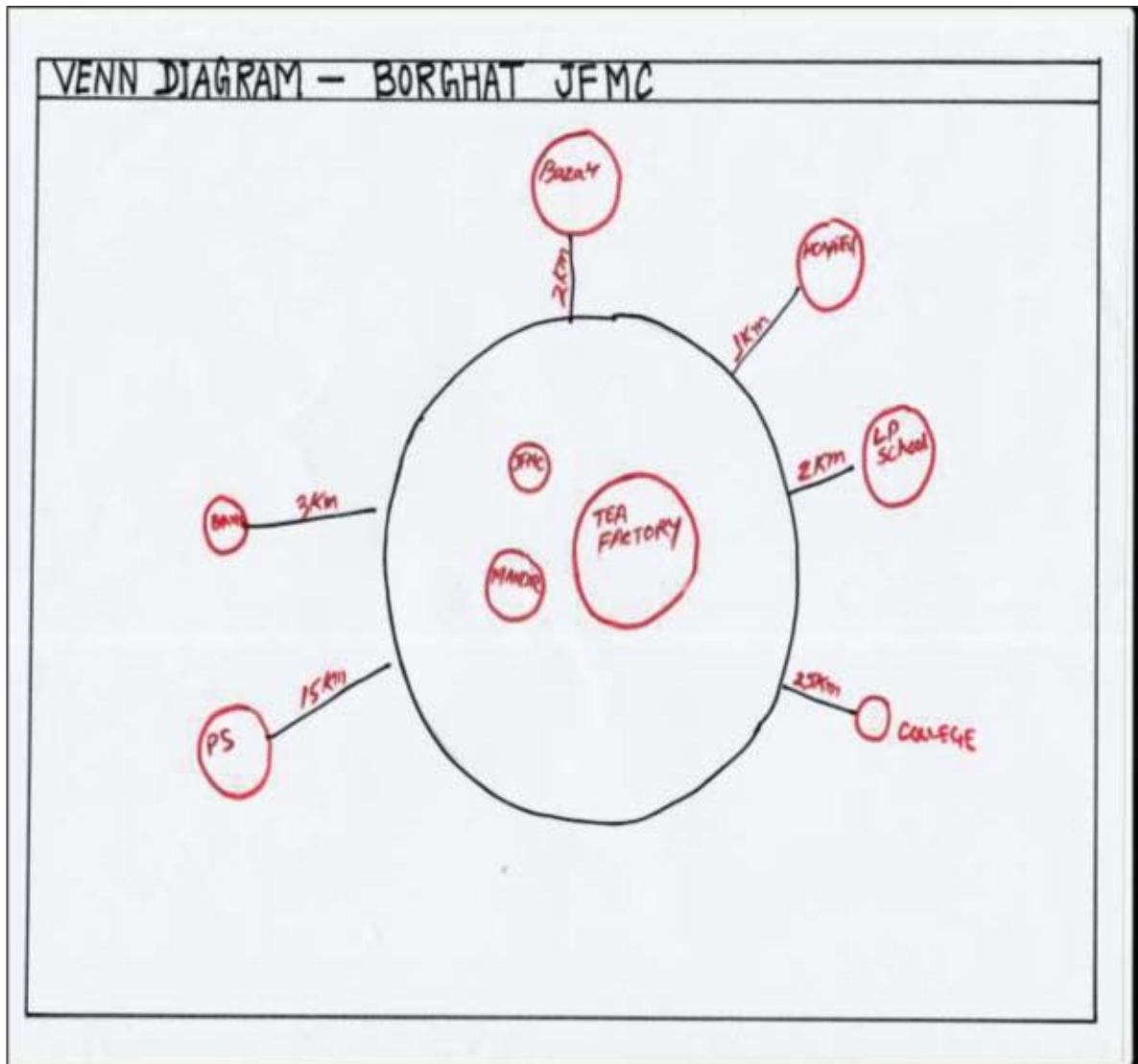

পরিশেষ— VII (খ)

বৰঘাট জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্র

পরিশেষ— VII (গ)
ভেন ডায়েগ্রাম

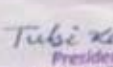

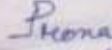
পরিশেষ— VIII
প্রাথমিক কার্যসূচী

EPA LIST			
SL NO	Activities	Details	Budget
1	Community Hall Preparing	Tilite two six 6x6x2 with water facilities, Hand pump, Electricity Connection 5 NO. Electric chain - 30 NOS; Table 4 NOS Stiff Almira - 2 NOS * Special Education for needy children and old	10 Lakhs
2	Drinking water	Drinking water Hand pump for house hold 25 NOS Selection will done through community Resolution	2 Lakhs
3	Talk for 3 NOS Tractor	Talk and other Agri equipment	6 Lakhs
4	Nursery	plantation and Boundary Location - 3, Biphaland of Tofan Tanti (owner)	4.50 Lakhs
5	Tent house	SKrin - 20 Pies Tarpolin - 5 NO, Generator, letensil, water tank, etc.	2.50 Lakhs

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

Range Forest Officer,
Northern Range Salona

President
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Member/Secretary
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Approved

Divisional Forest Officer,
Nagaon Division

পৰিশেষ— IX (ক)
বৰঘাট জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তুৰিত)

TAILORING TRAINING LIST BORGHAT J.F.M.C SALONA RANGE						
SL.NO	NAME	AGE	SEX	EDUATIONAL QUALIFICATION	GURDIAN NAME	CONTACT NO
1	KANTI ORANG	20	F	CLASS X	SOMRA ORANG	
2	PADMINI KEOT	20	F	HS	MEGNATH KEOT	
3	ANJALI TANTI	18	F	CLASS X	SUMAN TANTI	
4	BANSHI TANTI	16	F	CLASS IX	GONESH TANTI	
5	AMBIKA TANTI	16	F	CLASS IX	SOMNATH TANTI	
6	DHYANO TANTI	17	F	CLASS IX	RAJESH TANTI	
7	MOROMI TANTI	20	F	HS	MOHENDRA TANTI	
8	PADMINI TANTI	18	F	CLASS X	SOHAN TANTI	
9	KUNTI TANTI	15	F	CLASS IX	AMIT TANTI	
10	GANGA TANTI	16	F	CLASS X	BIMAL TANTI	
11	MAHAJANI TANTI	18	F	CLASS X	DEVRAJ TANTI	
12	FULTULI TANTI	17	F	CLASS IX	SIBANAND TANTI	
13	JHIMKI TANTI	15	F	CLASS IX	GONESH TANTI	
14	SUBHADRA TANTI	16	F	CLASS IX	RUSTAM KOUR	
15	SARADA TANTI	16	F	CLASS IX	DIPOK TANTI	
16	SARBWANI TANTI	17	F	CLASS IX	GIRSON TANTI	
17	BHAGYASHREE TANTI	17	F	CLASS IX	AMIT TANTI	
18	RUBINA TANTI	20	F	HSLC	SUKDEV TANTI	
19	SIBIYA TANTI	18	F	CLASS VIII	SUDARSAN TANTI	
20	SONALI TANTI	17	F	CLASS X	RAJARAM TANTI	

Shi- Tulsi Keef
President
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Proneeta K. Borah
Member / Secretary
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Range Forest Officer
Northern Range Salona

COMPUTER TRAINING LIST BORGHAT J.F.M.C SALONA RANGE

SL.NO	NAME	AGE	SEX	EDUATIONAL QUALIFICATION	GURDIAN NAME	CONTACT NO
1	TULSHI KEOT	23	M	HS	PRAHALAD KEOT	7035711932
2	TOFAN TANTI	23	M	HS	GOJMOHAN TANTI	8822894153
3	RAKESH KEOT	21	M	HS	PRAHALAD KEOT	
4	HARICHANDRA TANTI	19	M	HSLC	SOMNATH TANTI	
5	OM KUMAR TANTI	20	M	HSLC	DOYARAM TANTI	
6	PADMINI KEOT	20	F	HS	MEGHNATH KEOT	
7	KANTI ORANG	19	F	CLASS X	SOMRA ORANG	
8	BISWANATH TANTI	21	M	HS	GONESH TANTI	
9	AKASH TANTI	18	M	CLASS X	SOMNATH TANTI	
10	PRADIP TANTI	17	M	CLASS X	DHANESH TANTI	
11	PARSURAM KEOT	19	M	HSLC	RUSTAM KOUR	
12	SANKAR TANTI	24	M	BA	MAHENDRA TANTI	
13	SHYAM TANTI	20	M	HSLC	AMIT TANTI	
14	SUDESH TANTI	19	M	HSLC	BOLORAM TANTI	
15	ROBINDRA TANTI	19	M	HSLC	DEBDAS TANTI	
16	ROHIT KEOT	18	M	HSLC	MEGHNATH KEOT	8720989761
17	HARIOM TANTI	17	M	CLASS X	DOYARAM TANTI	
18	SANJAY KEOT	17	M	CLASS X	CHITRA KEOT	
19	ANANDA TANTI	16	M	CLASS X	AMAR TANTI	
20	CHANDAN TANTI	16	M	CLASS X	SUBASH TANTI	
21	MAHAJANI TANTI	17	F	CLASS X	DEVRAJ TANTI	
22	TULTULI TANTI	16	F	CLASS X	SHIBANAND TANTI	
23	PRAFULLA TANTI	26	M	HSLC	MUROLI TANTI	
24	RUBINA TANTI	20	F	HSLC	SUKDEV TANTI	
25	MOROMI TANTI	21	F	HS	MAHENDRA TANTI	
26	PADMINI TANTI	17	F	CLASS X	SOHAN TANTI	
27	ANJALI TANTI	18	F	CLASS X	SUMAN TANTI	
28	MONMOHAN KEOT	17	M	CLASS X	MEGHNATH KEOT	
29	RTAN KEOT	24	M	HSLC	CHITRA KEOT	

Sri- Tulsi Keot
President
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Pramod K. Borah
Member / Secretary
Borghat J.F.M.C.
Salona Range, Nagaon Division

Range Forest Officer
Northern Range Salona

Contd..

DRIVING TRAINING LIST BORGHAT J.F.M.C SALONA RANGE

SL.NO	NAME	AGE	SEX	EDUATIONAL QUALIFICATION	GURDIAN NAME	CONTACT NO
1	TULSI KEOT	23	M	HS	PRAHALAD KEOT	7035711932
2	PARSURAM KOUR	19	M	HSLC	RUSTAM KOUR	9859931335
3	RATAN KEOT	24	M	HSLC	CHITRA KEOT	7664033781
4	SORUN TANTI	22	M	CLASS VII	RAMDAS TANTI	
5	ROHIT KEOT	19	M	HSLC	MEGHNATH KEOT	8720989761
6	SAMBHU TANTI	23	M	CLASS VIII	NIRAN TANTI	
7	KRISHNA TANTI	21	M	CLASS IV	UTTAM TANTI	7035881556
8	MOHAN TANTI	24	M	CLASS IX	MUROLI TANTI	
9	OM KUMAR TANTI	20	M	HSLC	DAYARAM TANTI	
10	HARICHANDRA TANTI	19	M	HSLC	SOMNATH TANTI	
11	BISWANATH TANTI	23	M	HS	GANESH TANTI	
12	RAKESH KEOT	21	M	HS	PRAHALAD KEOT	
13	TOFAN TANTI	23	M	HS	GAJMOHAN TANTI	8822894153
14	RAJIB TANTI	25	M	HSLC	SOHEDEV TANTI	
15	GUARAV TANTI	26	M	CLASS X	SHARBON TANTI	
16	SANJAY TANTI	23	M	CLASS IV	GOPAL TANTI	
17	SANKAR TANTI	24	M	BA	MAHENDRA TANTI	
18	PRAFULLA TANTI	27	M	HSLC	MUROLI TANTI	
19	BISKISION TANTI	26	M	CLASS IV	SURESH TANTI	
20	ROBINDRA TANTI	19	M	HSLC	DEDAS TANTI	
21	BIKASH TANTI	23	M	CLASS VIII	CHARAN TANTI	
22	SUDESH TANTI	20	M	HSLC	BOLORAM TANTI	
23	SHYAM TANTI	21	M	HSLC	AMIT TANTI	
24	BIRENDRA TANTI	18	M	CLASS X	DEDAS TANTI	

Shi-Tulsi Keot
 President
 Borghat J.F.M.C.
 Salona Range, Nagaon Division

Pronab Borah
 Member / Secretary
 Borghat J.F.M.C.
 Salona Range, Nagaon Division

Range Forest Officer
 Northern Range Salona

পৰিশেষ— X
আলোকচিত্ৰ

	
সমূহীয়া আলোচনা	এফ জি ডিৰ পিছত
	
পি আৰ এ অংকন	পি আৰ এ
	
গাঁৱৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মৃগ্ময় মূৰ্তি নিৰ্মাণ	বন্য হস্তীয়ে ধ্বংস কৰা ঘৰ

পৰিশেষ— XI
জি পি এছ স্থানাংক

১। প্ৰাৰম্ভিক বিন্দু	উত্তৰ-২৬°২৭'১৩.৩৭'' পূব-৯২°৫৮'৫২.৭''
২। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	উত্তৰ-২৬°৩২'১১.৮'' পূব-৯২°৫৮'৫৪.৪''
৩। গাঁৱৰ মধ্য স্থান	উত্তৰ-২৬°২৭'০৯.৫'' পূব-৯২°৫৯'০০.৩''
৪। গাঁৱৰ শেষ	উত্তৰ-২৬°২৭'০৯.০'' পূব-৯২°৫২'৪১.৩''

GOVERNMENT OF ASSAM

DEPARTMENT OF ENVIRONMENT & FORESTS

OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER: NAGAON DIVISION NAGAON

Phone & Fax No. 03672-233610

EmailID- dfonagaont@gmail.com.

Letter No. FNGT/A/APFBC/2018/131

Dated - 20/01/2018

To,

The Project Director, APFBC, Society
Panjabari, Guwahati - 37.

Subject:

Regarding approval of Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC under
Nagaon Division, Nagaon of APFBC.

Sir,

With reference to the subject cited above, I have the honour to submit herewith
the approved Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC i.e. Kandapara, Madhabpara,
Padumoni, Baghekhaity, Borghat, Rekhapahar, Borarajagaon, Daponibori & Sichang
Benganabari JFMC under this Division.

This is for favour of your kind information and necessary action.

Enclosed : As stated above.

Yours faithfully

(Suvasish Das, IFS)
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division, Nagaon.

Letter No. FNGT/B/APFBC/2017/491

Dated - 20/01/2018

Copy to :

1. The Executive Director, Rashtriya Gramin Vikas Nidhi, Rajgarh Road,
Guwahati -03 for information.

(Suvasish Das, IFS)
Divisional Forest Officer,
Nagaon Division, Nagaon.